

DIRVA

RIAUŠIŲ PRIEŽASTYS

Nuosaičiu atrodęs senatorius iš Bostono Edward Brooke smerkia juodąją jėgą kaip nusikaltimą pagrindiniams integracijos sąjūdžio principams, bet kartu priduria, jog "juodoji jėga yra baltųjų neatsakingumo atgarsis".

ŠIANDIEN IR RYTOJ

★

-- Atsisėsiu su priešu prie derybų stalo ir tol jam kalbėsiu apie taiką, kol gausiu amuniciją! (vė)

Mahood in The Times, London

VIETNAME: -- Tai gera treniruotė civiliniam karui, kai grįšime namo!..

AR HITLERIS BUVO ŽYDAS?

Adolfo Hitlerio kilmė naujausių tyrinėjimu šviesoje (2)

Aiškindamasis Adolf Hitlerio kilmę dr. Werner Maser pasiekė net... 1672 metus, kuriais gimė tūlas Stephan Hiedler. Laikui bėgant toji pavardė pasikeitė į Huettler ir pagaliau į Hitler. Tą pavardę prisiėmė Alois Schicklgruber 1876 metais, kurio proseneliai per vedybas buvo susigiminiavę su Hiedleriais. Čia idomu, kad tas Schicklgruber, Adolfo Hitlerio tėvas, buvo nelegalus sūnus Johanno Nepomuko Huettlerio ir jo brolio vėlesnės žmonos Marijos Anos Schicklgruber.

Pats Adolfo tėvas buvo vedęs tris kartus, o Adolfo yra trečiosios žmonos Klaros Ploetzl sūnus, kuri buvo jo tėvo dukterėčia. Atseit, Adolfo Hitlerio motina kartu yra ir jo pusėsėrė.

Pirmą kartą diktoriaus tėvas vedė 1873 metais. Tada jis buvo 36 metų, o jo žmona Anna Glassl-Hoerer, -- 50 metų amžiaus. 1880 metais toji pora buvo bažnytinę instituciją "nuo lovos ir stalo" išskirta. Bet dar būdamas neišskirtas, Alois Hitler turėjo santykius su 19 metų vie-

bučio tarnaitė Franziska Matzelsberger, iš kurių 1882 metais gimė vaikas, gavęs tėvo vardą -- Alois. Tas diktatoriaus pusbrolis, vėliau irgi prisiėmė Hitlerio pavardę, iš profesijos buvo kelneris, kelis kartus sėdėjo kalėjime už vagystę ir dvipatystę, emigravo į Angliją, ten sukūrė šeimą, kurią palikęs prieš pat karą išsinuomavo Berlyne Wittenbergerplatz kavinę "Cafe Alois", kurioje dažnai galėjai sutikti nacių partijos narius, artistus, žurnalistus ir pagaliau prieš pat galą -- pabėgėlius iš Lietuvos.

1883 m. mirė Anna Glassl-Hoerer ir tokiu būdu diktatoriaus senelis galėjo jau formaliai vesti Franziską Matzelsbergeraitę. Po trijų mėnesių pora susilaukė dukters Angelos.

Franziska Matzelsberger mirė džiova 1884 m. Dar jai tebesant gyvai, Alois Hitler santykiavo su savo dukterėčia Klara Poelzl. Franziskai mirus, Alois padavė prašymą popiežiui, kuriuo prašė jam leisti vesti Klarą. Šventasis sostas suteikė dispensą. 1885 me-

tais Alois Hitler vedė Klarą ir po keturių mėnesių 10 dienų jiems gimė pirmasis vaikas Gustavas, kurį pasekė dar penki vaikai: Ida (1886), Otto (1887), Adolfas (1889), Edmundas (1894) ir Paula (1896). Ida, Otto Edmundas ir Gustavas mirė vaikystėje.

Paula pergyveno savo brolio Adolfo iškilimą ir žlugimą. Nuo 1936 m. ji šeiminkavo Hitlerio kalnų pilyje Obersaltzberge (Berchtesgadene), tačiau Hitleris pareikalavo, kad ji pasikeistų pavardę. Paula nuo tada pasivadino Paula Wolf. Vėliau ji persikėlė į Vieną, kur dirbo rankdarbių krautuvėje. Ten ji 1960 metais ir mirė.

Adolfas Hitleris nemėgo savo vyr. pusbrolio Alois, kuris visą laiką drebojo, kad syki įtužęs diktoriaus nelieptų jam likviduoti Wittenbergerplatzo kavinę. Kiek anksčiau nemalonės buvo susilaukusi kita Hitlerio pusėsėrė (Franziskos Matzelsberger duktė) Angela. Ji buvo ištėkėjusi už mokesčių įstaigos valdininko Leo Raubal, kuris anksti mirė, palikdamas dukterį Angelą, vadinama "Geli". Jos motiną 1927 metais Hitleris buvo pasikvietęs pas save šeiminkauti, tačiau kai ji vėliau bandė Reichsmarsalui Hermann Goering nupirkti sklypą Berchtesgadene, ką Hitleris buvo uždraudęs, jis pasivardė. 1936 m. Angela ištėkėjo už vieno Dreseno architektu.

Adolfas Hitleris nemėgo Alois vaikų. Vienas iš jų, Heinz Hitler, panorėjo 1938 m. stoti į karo mokyklą, tačiau diktatorius nedavė tam sutikimo. Už poros metų Heinz Hitler žuvo žiemos mūšyje prie Maskvos. Aukščiausias laipsnis, kurį jis pasiekė kariuomenėje, buvo puskarininkio.

Daugiau negu giminiškos meilės jausmus Adolfo tačia turėjo savo pusėsėrės Angelos dukrai "Geli" Raubal. 1925 metais Adolfo Hitleris ją pasikvietė į Muencheną neva tai dainavimo pamokoms. (Prieš tai ji buvo pradėjusi studijuoti mediciną Vienoje, tačiau tą studijų negalėjo tęsti dėl tos paprastos priežasties, kad jai darėsi bloga per anatomijos paskaitas ir pratimus).

Adolfas Hitleris dabojo kiekvieną savo dukte-

AR MOKAME POLEMIZUOTI?

Kiekviena laikraštinė polemika tik tada pasiteisina, jeigu joje svarstoma kokia nors aktuali ir svarbi skaitančiajai visuomenei problema ir jei polemizuojant nekliudomas oponentas asmeniškai, -- rašo savo vedamajame Australijoje leidžiamame Mūsų Pastogė (liepos 24 d.). -- Tokia polemika visados įneša gyvumo toje pačioje spaudoje ir drauge kalbamuoju reikalu atskleidžia daugiau nuomonių, kas leidžia skaitytojui susidaryti sau atitinkamas išvadas. Tai yra tarsi koks gyvas, intriguojantis pokalbis, kurio malonu klausytis ir yra kopasimokyti.

Kaip jau ne kartą buvo pastebėta, mes, deja, spaudoje polemizuoti nemokame. Kiekvieną atvejų vos prasidėjusi polemika tuoj pat išvirsta į demagogiją, kurią ap-

rečios žingsnį, visur kar tu vežiojo, pirkto jai brangiausias rūbus. Kai 1929 metais jis išsinuomavo 9 kambarių butą Muencheno Prinzregentenplatz 16, jis ten ir įpasiėmė. Savo fotografui Heinrichui Hoffmannui Hitleris prisipažino noris Geli vesti, tačiau negalįs pasiryžti: jo tauta reikalauja, kad jis tik jai (tautai) priklausytų.

1931 m. rugsėjo 18 d. Geli nusišovė. Prieš mirtį ji skundėsi tarnams: "aš negaliu sugyventi su dėde Adolfu". Patriko Williamo Hitlerio teigimu Geli laukė kūdikio iš savo dėdės.

Turint galvoje tuos dabar nustatytus faktus, nesunku suprasti, kad Hitleris nemėgo kalbėti apie savo šeimą ir jos praeitį. Praktiškai kiekvienas žingsnis toje giminėje prieštaraavo nacių rasės svarumo ideologijai. Tačiau 1919 metais, kada dar nacių ideologija nebuvo gimusi, Hitleris pareiškė, kad "žydai pajėgė išsaugoti savo rasės bruožus daugiau negu tautos, kurių tarpe jie gyvena, dėl kraujamaisos savo tarpe, labai dažnai visai siaurame ratelyje". Taprasme Hitlerio giminėje dėl to ir viešpatavo žydiškos tradicijos.

dairus redaktorius turi anksčiau uždaryti, negu ji išidegė.

Liūdniausia yra tai, kad pasisakęs vienu kuriuo klausimu autorius netveria neatsiliepus po to kai išgirsta tuo pačiu klausimu skirtingą nuomonę. Tokie paprastai stengiasi aiškinti, kad jis oponento buvęs nesuprastas arba ne viską pasakęs, ką turėjęs pirmu. Ju atveju pasakyti. Taip ir prasideda daina be galo -- vienas sako, kitas atsikerta, išijungus trečiajam pirmieji du vėl veržiasi šitrenčijapamokyti ir t.t. ir t.t. Prieinama ligi to, kad įsisiūbavus tokiai polemikai į pabaigą užmirštama net, kokių klausimų buvo iš viso pradėta ginčytis, o nuklystama į visai šalutinius epizodus įrodinėjant, kiek išmanau aš, o kitas apie reikalą visai neišmanąs. Dar kiti jų iškeltų klausimų toje pačioje spaudoje išgirdę tokia nuomonę greit užsigauna, kam leista buvo kitam pasisakyti, nes nesą tuo ar kitu reikalu kitokios nuomonės. Turint tokią praktiką taip ir verčiamės spaudoje neturėdami jokio gyvesnio dialogo. Pagaliau yra ir pačių skaitytojų, kurie net ir nekalčiausią polemiką urmu pavadina asmeniškais per spaudą ginčais, drumsčiančiais mūsų tautinę ir bendruomeninę vienybę...

Pastebėtina dar ir toks keistas reiškinys, kad spaudoje būtinai turis būti koks nors polemizuojamu klausimu sprendimas. Kitaip sakant, laikraštis turis būti teisėjas ir dėl to pradėtų polemizuoti klausimu turi būti leista pasisakyti iki tol, kol dalykas galutinai išaiškės.

Šioje vietoje reikia pabrėžti, kad ne laikraštis duoda į iškeltą problemą atsakymą, bet tik pats skaitytojas. Jeigu laikraštis leidžiama vienam ar kitam tuo pačiu reikalu pasisakyti, tai tik tuo pabrėžiama pačios problemos svarba ir kad į ją galima pasižiūrėti iš įvairių taškų ir gali būti skirtingų išvadų. Pasisakiusieji višai gali turėti vienokias, o skaitytojas vėl kitokias išvadas.

Taip ir šio laikraščio redakcija į polemiką spaudoje žiūri kaip į pozityvų kūrybinį veiksnį, kuris pristato visuomenės daugumai aktualų rūpimą klausimą, laikosi demokratinio principo išklausyti ir toleruoti priešingą nuomonę. Gaila, ne visada ir redakcijos galioje išlaikyti polemikos nuosaikumą ypač tais atvejais, kada pradėjęs kalbą į būsimą pokalbį žiūri kaip lošimą kortomis pirmiausia paleisdamas kaip argumentus devynakes ir bartukus, o spaudoje pasilaikys kokzerinius tūzus, kad netyčia ant šios meškerės užkibus oponentą galėtų "efektyviai pribaižti". Kad to išvengus ateity redakcija nusistatys polemizantams leisti pasisakyti tik vieną kartą neatsižvelgiant į argumentus, kad "aš pradėjau, tad mano teisė pasakyti paskutinį žodį". Jeigu skaitytojas ar oponentas kalbantįjį ne taip

suprato, tai kalbėjusio ar rašiusiojo kaltė: reikia išsireikšti taip, kad kiekvienas suprastų lygiai tą patį, kas norėta pasakyti.

(Mūsų Pastogė)

HELP WANTED MALE

WANTED AT ONCE

FITTERS

Experienced steel plate fitters for heavy plate fabrication.

Fringe benefits, overtime & long range program

RACAR CORP.

4 Floral
Mt. Clemens, Mich.
313-293-7740

(83-85)

ASSISTANT FOREMAN

EXPERIENCED IN TUBE BENDING. STEADY WORK.

ULTRAMETL

WENSO RD.
BEDFORD, OHIO

(82-84)

OPPORTUNITY FOR

MALE and FEMALE

TEACHERS

The Romeo community schools, Romeo, Mich. have vacancies for teachers at all elementary levels. Some secondary. Call 752-3596 or write: Romeo Community Schools, Romeo, Michigan, 48065. (83-89)

DURANT

Community Schools needs the following teachers for 1967-68: SENIOR HIGH SCHOOL

1. Principal
2. Physics and Math
3. Vocal Music, p.t., instrumental
4. Industrial arts

ELEMENTARY SCHOOL

1. Music
2. Grade 5-6, Science and Art
3. Grade 5-6, Arithmetic and English

Durant is a good NCA school, good buildings and equipment: B.A. schedule starts at \$5700; M.A. starts at \$6384.

Call or write to superintendent R.K. Lauger
Community Schools
Durant, Iowa 52747
319-785-4432 (83-86)

HELP WANTED FEMALE

Opportunity for professional help. Immediate openings 40 bed modern nearly new 6 year old general Hospital

HOSPITAL ADMINISTRATOR

also
X-RAY TECHNICIAN REGISTERED
Salary commensurate with experience & ability

REGISTERED NURSES

Good starting salary \$425.00 per month.

Liberal Personnel Policies
Apply write or call to Administrator or Board of Trustees.

GUTTENBERG MUNICIPAL HOSPITAL

Guttenberg, Iowa
319 — 252-1121

(79-85)

SEWINGS MACHINE

OPERATORS

Sealy of Baltimore now has openings in its new, ultra-modern bedding plant for experienced tapers, flangers and hemmers.

We offer free life insurance, hospitalization, sick benefits, plus company paid pension plan, plus high earnings with production bonuses, plus job security, plus many, many other company benefits. Call 301-247-1400 or apply in person to Sealy Mattress Co., Baltimore Beltway, Exit 10 & Washington Blvd., Landdowne, Md.

An Equal Opportunity Employer
(83-86)

Skaityk ir platink
DIRVĄ

ST. ANTHONY
SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
Joseph F. Gribovas
Executive Secretary

4 3/4%
ON INVESTMENTS
Units of \$100.00
Dividend Checks
Mailed Quarterly

5%
ON BONUS SAVINGS
Units of \$1,000.00
For 3 Years
Dividends Paid
Quarterly
or Compounded

1447 So. 49th Court
CICERO, ILLINOIS 60650
Phone (Area Code 312) 656-6330

HOURS: Mon. 9-8; Tues., Thurs., Fri. 9-5; Sat. 9-1; Wed. Closed
Savings in By The 10th Of The Month Will Earn From The 1st.

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel TO 3-2108-9

TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

Viešėdami Chicagoje pirkite naujoj modernioj

PARAMA-

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MĄZEIKA

ČIA GĖRIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. St. Remy Imp. 3 Str.
Napoleon Brandy 5th — \$4.39
2. Sunny Brook 80 proof whiskey 5th — \$3.39
3. Imported Scotch Whiskey 5th — \$3.98
4. Imported French Cordials 5th — \$2.98
5. Liebfraumilch German Wine 5th — \$0.98

6. Imported French Brandy 5th — \$3.35
7. Ricadona Vermouth 30 oz. Bot. — \$1.29

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

DIRVA

The Lithuanian Newspaper
Established 1915

6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103

Telephone: 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.
Published every Monday, Wednesday and Friday except in case
of Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiurberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina;
tris kartus į savaitę, išskyrus šventes ir du kartus
liepos ir rugpiūčio mėnesiais.

Redaguoja:

Jonas Čiurberkis ir Vytautas Gedgaudas

Politinės lygsvaros išlaikymas

Kalbant su vietinės administracijos pareigūnais politiniais klausimais, jie nedvejodami paprastos aritmetikos skaitlinėmis ant degtukų dėžutės parodo, kokią politinę jėgą savo vis labiau besijungiančiais balsais turi negrų bendruomenė miestuose. Jų skaitlinė dauguma kai kuriuose miestuose, kaip Washington, D.C., ar Newark, N.J., dar sudaro tik retas išimtis, tačiau kitur jų balsuotojų blokas, nežiūrint baltųjų daugumos, jau sudaro tokį politinės lygsvaros balansą, su kuriuo renkamieji kandidatai ar juos išstačiusios partijos nebegali nesiskaityti. Čia ir prasideda toji "pataikavimo politika", kuri sudaro neatskiriamą dalį abiejose partijose. Partijos skaitosi su jėga, sugebančia panaudoti politinių svarstyklių balansą.

Daugelis iki šiol į tai visai nekreipė dėmesio. Daugelis tai laikė vietos politinės mašinerijos reikalu, nieko bendro neturinčiu su gyventojų gerbūviu, saugumu, mokesčiais ar kitais administraciniais reikalais. Tojo "daugelio" tarpe, tų jų į vietos politiką nesikišančių tarpe, yra tautinės grupės, kurios daugiau dėmesio kreipia į savus kultūrinius ir socialinius reikalus.

Kadangi Amerikos sąraangoje imigrantų tautinės grupės iki šiol nesudarė paskirų administracijai problemų, kaip kovai su nešvara, netvarka ar žiurkėmis komisarių paskyrimu ir tam federalinių lėšų asignavimu ir t.t., tos grupės ir liko visų įvykių nuošalyje. Niekas jomis nesirūpino, jokie specialūs komisarai nebuvo skiriami, kai negrų bangoms iš pietinių valstijų atsikraustant teko keltis iš savo senų kvartalų ir įsikurti priemiesčiuose. Vis atrodė, kad taip yra, nieko nepadarysi, toks jau čia Amerikoje gyvenimas. Pasiskundė, numojo ranka, ir vėl gyvena savo kolonijos rūpesčiuose.

Po didžiųjų riaušių, šią vasarą nusiautusių eilę miestų, po eilės konferencijų, svarsčiusių negrų problemas, daugeliui atsivėrė akys, bet, deja, dar ne visiems. Vieni kreipia daugiau dėmesio į tų negrų šūkius, kurie dega neapykanta baltiesiems ir kurie siekia revoliucijos. Mažai kas, atrodo, tekreipia dėmesį į tų negrų vadų šūkius, kurie lyg ir bando sulaikyti riaušinius, o daro viską, kad nugalėti baltuosius balsavimų keliu.

Na, čia ir neturėtų būti nieko naujo. Kas turi balsavimo teisę, ją ir naudoja. Ne kitaip, bet balsavimo keliu atėjo į valdžią ir Hitleris.

Bet kai viešosios tvarkos palaikymas tikrai yra administracijos reikalas, organizavimas balsavimo keliu laimėti tai, kas nepavyksta plėšikavimu, jau yra visų reikalas.

Iki šiol aktyvesnis dalyvavimas rinkimuose, registravimas balsavimams ir mūsų bendruomenėje daug kam atrodė kažkokiu nereikalingu, kaž koku tai "suinteresuotų politikierių" reikalu. Gal gi dabar vienas kitas į tą reikalą pažiūrės kitaip, nes aišku, kad nedalyvavimas balsavimuose, visiškai nesidomėjimas vietos administracinės politikos klausimais kaip tik ir privėdė prie situacijos, dėl kurios dalinai patys esame kalti.

ŽVILGSNIAI IR MINTYS

Nepajusime, kai prabėgs rugpiūtis. Rugsėjo mėn. vėl milijonai jaunų žmonių sugūžės į mokyklas.

Pasaulyje žmogaus žinojimo vidurkis kyla nepaprastu greičiu. Bet reikia daugelio metų, kad tas žmogus būtų ne tik išmokslintas, bet ir prityręs, kad būtų išauklėtu ir naudingą visuomenės nariu.

Mokslas kainuoja. Kylančios mokesčiai, dau-

gelis vyresniųjų klausia, ar visas tas mokslas vertas įdedamų lėšų. Kyla jiems ir klausimas, ko gi iš visų tų studentų galima susilaukti. Amerikietiškoji spauda garsina demonstracijas, komunistinę propagandą, narkotikų vartojimą, ištvirkavimą universitetuose, kai tuo tarpu didelis skaičius ryžtingų, pažangių ir mokslo siekiančių jaunuolių nesiekia tokio "populiarumo".

Ateities gyvenimas priklauso jaunuoliams, kurie laukia ne tik pasikaitų, bet ir savojo organizacinio gyvenimo, jo kultūrinių pramo-

Iš didelio rašto -- išėjo iš krašto (3)

(Pradžia Nr.82)

Iš aukščiau pacituotų minčių matome, kad opozicinių partijų žmonės siuntė į ministerių kėdės jų partijų centrai. Kad tie ministrai informavo savo centrus, taigi turėjo visai artimus ryšius. Ministeriai dalyvavo sukurtoje "Ašyje". Rinko pinigų leisti Klaipėdoje laikraštį ir t.t. Tai kokių kontaktų ir ryšių palaikymo daugiau reikia? Nors vieną kartą pasirodymė vyrais, o ne vaikais. Gana žaisti.

Opozicinės partijos menkėjo, prieauglio kaip ir neturėjo ir įsitikino, kad perversmais Smetonos nepašalins, todėl progai pasitaikius stumė savo vienminčiui užimti valdiškas, ypač ministerių vietas, nors tame darbe neturėjo reikiamo išsimokslinimo bei supratimo. Sudarinėjo "Ašis", kad kaip nors greičiau patektų prie to valdiško "lovio." J. Audėnas 137 pusl. rašo:

"Kaip ir kodėl tame informaciniame pasikalbėjime tarp Merkio ir liaudininkų atstovų Toliušio ir Kardelio iškilo mano kandidatūra, nes aš nebuvau žemės ūkio specialistas — agronomas. Vėliau Toliušis ir Kardelis paaiškino."

Teisingas prisipažinimas. Ką gero ir naudingo galėjo duoti žemės ūkio Ministerijai ministras iš profesijos ek o nomistas. Ekonomijos mokslas nieko bendro neturi su žemės ūkiu, miškais, melioracija ir t.t. Juk ministeris turi turėti gera supratimą apie darbo sritį. J. Augustaičio tvirtinimas, kad koaliciiniame kabinete buvę partijų žmonės neturėjo jokio ryšio su savo centrais yra blefas.

Na, eikime toliau. Verskime Naujienų puslapius ir pamatysime, kokių nesamonių J. Augustaitis prirašė apie buvusią mūsų didingą ūkio organizaciją — "Pienocentrą".

Naujienose 1966 m. gruodžio 13 d. J. Augustaitis rašo: "Pieno perdirbimo bendrovės steigė lygiagrečiai dvi esančios Lietuvoje organizacijos — ūkininkų Sąjunga ir Lietūkis. Tais pačiais 1926 m. spalio 21 d. iš visų Lietūkio pieninių buvo įsteigta kita pieno perdirbimo Sąjunga — Bendrinė Lietuvos pieno perdirbimo Sąjunga — Pienocentras. 1926 m. susidarius kairiajai M. Sleževičiaus vyriausybei, ūkininkų Sąjungos veiklą pradėjo varžyti. Po 1926 m. gruodžio 17 d. perversmo ir kiek vėliau Tūbeliui tapus finansų ministru prasidėjo tikras visos ūkininkų Sąjungos likvidavimas... ūkininkų Sąjungos vadovybė per Sąjungos skyrius surinko iš ūkininkų dideles sumas vadinamų draugiškų vekselių... Kadangi Banko vadovybė neišpiko diskontuotų ūkininkų vekselių, tai Lietuvos Bankas išvaržė kai kurių ūkininkų

gų, bendrojo jaunystės džiaugsmo ir linksmumo, kartu rimtai žvelgiant į savo ir savo tėvų praeitį, kultūrų susikirtimus, naujus laimėjimus.

Tų laimingų, ateičiai daug žadančių jaunuolių tarpe yra šimtai gražių lietuvių ir lietuvių. Linkėjime jiems gražios, sekmingos atotogų pabaigos ir — sekmes tolimesnėje mokslo pažangoje.

J. JUREVIČIUS

ūkius, bet dauguma draugiškų vekselių bankas nu-rasė į nuostolius"...

Dabar pažiūrėkime, kaip kiti, kurie per visą nepriklausomą Lietuvos gyvenimą tvarkė Pienocentro prekybą žiūrė į J. Augustaičio skelbiamas fantazijas ir erezijas.

Buvęs ilgametis Pienocentro pirmininkas ir vyr. direktorius J. Glemža (socialdemokratas) Naujienose 1967 m. kovo 29 ir 30 d. straipsnyje: — "Ūkininkų streikai ir Pienocentras" — tarp kitko rašo: "Naujienų 292 Nr. 1966 m. gruodžio 13 d. p. Jono Augustaičio straip. "Pagiros ir tikrovė" pirmoje skiltyje sakiny "Tais pačiais 1926 m. spalio mėn. 21 d. iš visų Lietūkio pieninių buvo įsteigta kita pieno perdirbimo Sąjunga — Bendrinė Lietuvos pieno perdirbimo Sąjunga Pienocentras" reikalingas patikslinimo. Buvo kiek kitaip. — "Lietuvos pieno ūkį ėmėsi lygiagrečiai organizuoti dvi įstaigos: Lietuvos žemės ūkio Kooperatyvų Sąjunga — Lietūkis ir Lietuvos ūkininkų Sąjunga, vėliau įsteigusi Pienosąjungą. Tai į šį darbą įnešė gyvumo, bet sykiu ir dezorganizacijos... Pieno produktų prekyba pasaulinėje rinkoje kietai standartizuota (vienodas svoris, vienodas įpakavimas, vienodas rūšies paženklinimas ir kitos vienodos kondicijos). Pieno produktai patiekiami pasauliui ne gaminusios firmos vardu, o gaminusio krašto vardu — Danijos, Olandijos, Australijos ir t.t. Vyriausybės visur pradžioje tą gamybą remia, padėdant įgyti geras mašinas, trobesius... Mūsų kaimynai latviai ir estai, anksčiau pasirodė su savo gaminiiais pasaulinėje rinkoje, irgi įsteigė tik po vieną gamybą rūpintis eksportu... Visur veikia eksportuojamam sviestui valstybinė sviesto kontrolė ir ženklina valstybiniais ženklais išvežama sviesta. Dviejų organizacijų iš vieno krašto išvežamas sviestas galėjo paskatinti užsienio pirklius išnaudoti vieną organizaciją prieš kitą, prekę nuvertinant. Tatai apsvačiusi, mūsų vyriausybė — žemės ūkio ministeriui esant agr. dr. J. Kriščiūnui — ėmėsi konkrečių žygių šiam paralelizmui pašalinti. Cituojų iš dokumentų: "1926 m. rugsėjo 12 d. įvykusiame atstovų į žemės ūkio Rūmus rinkimo proga pieno perdirbimo bendrovių įgaliotinių suvažiavime, kuriame iš tuo metu buvusių 211 p.p. bendrovių dalyvavo 118 įgaliotinių. Žemės ūkio Ministerijai siūlant, buvo nutarta sudaryti vieną bendrą visų pieno perdirbimo bendrovių Sąjungą, kuri turėjo pradėti veikti 1927 m. sausio 1 d. Netrukus buvo paruošti įstatai naujos Sąjungos, pavadintos Centralinė Lietuvos Pieno Perdirbimo Bendrovių Sąjunga "Pienocentras". Šie įstatai 1926 m. spalio mėn. 21 d. įregistruoti Finansų Ministerijos Kredito Įstaigų ir Kooperatyvų Inspekcijoje."

Iš J. Glemžos patikslinimo ir paaiškinimo matome, kad sviesto prekyba pasaulinėje rinkoje ėjo valstybių vardu. Lietuva, kaip valstybė, taip pat turėjo prisi-taikinti prie pasaulinės rinkos reikalavimų. Tūbelis Finansų Ministeriją perėmė valdyti 1927 m. Todėl J. Augustaičio tvirtinimas, kad liaudininkų-socialdemokratų vyriausybė ėmė varžyti ūkininkų Sąjungos

veiklą, o Tūbelis visai ją likvidavo — neturi jokio pagrindo ir neatitinka tiesai. Tokiais nešvariais rašiniiais J. Augustaitis žemina ne tik atskirų asmenų vardą, bet ir visą mūsų nepriklausomą gyvenimą.

Dėl buvusių streikų. J. Augustaitis Naujienose 1966 m. gruodžio 14 d. rašo:

"Kai ūkininkai nesulaukė iš vyriausybės jokios paramos, bent kiek jų būvį pagerinti ir kai 1935 m. vasarą Pienocentras, būdamas kainų diktavimo monopolistas, tris kartus sumažino pieno kainas, tai išlaužo-Veiverių rajono ūkininkai nutarė patys kovoti už savo reikalus streiko būdu. Jie nutarė nestatyti pieno ir kitų produktų į Kauną, nes jų žiniomis Kaunas turėjo tik trims dienoms atsargų — po trijų dienų turėjo įvykti maisto krizė, vyriausybės įsikišimas ir ūkininkų reikalų patenkimas. Bet ir čia nusivilta." (m. p. J. J.). Kyla klausimas, iš kur J. Augustaitis taip žino, ką ūkininkai manė? Jis sėdėjo Kaune Geležinkelių Valdyboje, o gal buvo vienas iš organizatorių?

Žiūrėkime ką jis vėliau rašo: Naujienose 1967 m. gegužės 26 d. Jonas Augustaitis taip porina: "Reikia neužmiršti, kad streikas iš anksto nebuvo suplanuotas, organizuotas ir nustatyta data... Streikas iškilo staiga, spontaniškai, kaip Pienocentras sumažino kainas." (m. p. J. J.).

Tai gi, malonus skaitytojau, palygink jo rašinius ir pats pasidaryk sau reikiamas išvadas. Juk mes žinome, kad ne tik buvo pasiruošta streikuoti, bet platiniami prieš vyriausybę Vokietijoje spausdinti atsisaukimai ir t.t. Kokių nesamonių prirašyta.

Dabar pažiūrėkime, kaip kiti atsiliepia į tą J. Augustaičio sukurtą blefą.

Buv. Pienocentro direktorius J. Glemža Naujienose 1967 m. kovo 29 d. paaiškina: "Pienocentras" nebuvo joks monopolistas. Jis įsteigtas pieno perdirbimo bendrovių, kaip jų patikėtinis organizuoti pieno produktų gamybą pirmoje eilėje už teniui iš nuoliekamo ūkiuose pieno. Ūkininkai laisvu noru statydavo į pienines tiek pieno, kiek likdavo savo ūkio reikalus patenkinus. Kooperatinės pieninės suimdavo apie 37,5% krašto pieno gamybos, o 62,5% suvartodavo patys gamintojai... Suprantu, kad p. Augustaitis kalba apie Kauno rinką. Pakau-nės ūkininkai nebuvo susi-organizavę į pieno perdirbimo bendrovę ir savo pieną pardavinėjo laisvais susitarimais... Prekyba vidaus krašte buvo laisva, o ūkininkai parduoti savo gamybą buvo laisvi nuo mokesčių ir registracijų. Visos pieninės — 175 kooperatinės ir 40 privačių galėjo prekiauti ir dalinai prekiaavo pieno produktais... 1935 m. vasarą Kauno pieno rinkoje pradėjo reikštis pieno perteklius, jį darėsi sunkiau parduoti, ūkininkai iš Pienocentro krautuvų reikalavo pieną priimti. Pienocentras irgi nenagėjo tą pieną realizuoti pieno pavidale ir galėjo jį tik perdirbti į sviestą ir apmokėti sviesto perdirbimo kainomis, kurios žymiai žemesnės už pieno vartotojo mokamas kainas. Visai suprantama, kad pasiruošusiems streikuoti ūkininkams ir leidžiant atsisaukumus (m. p. J. J.) buvo patogu nurodyti, kad centrinės žemės ūkio, valdžios

palaikomos organizacijos — Pienocentras moka mažai už pieną, Lietūkis už grūdus, Maistas už bekonus. Labai gaila, kad tokiais silpnais pagrindais buvo remiamas streikas, nes Kauno elevatorius visuomet turėjo grūdų atsargas ir Maisto skerdyklos daug mėsos gaminių. Dar tenka pastebėti, kad streikui buvo pasirinktas, atrodo, abejotinas momentas. (m. p. J. J.). 1934 m. buvo žemiausios kainos, visas krašto ūkis pergyveno depresiją, o gyventojai buvo apimti pesimizmo. 1935 m. jau pasireiškė kainų persilaužimas į geresnę pusę".

Džiugu, kad buvęs ilgametis "Pienocentro" pirmininkas ir vyr. direktorius J. Glemža savo aiškiais patikslinimais ir oficialiais duomenimis parodė, ko verti J. Augustaičio Naujienose spausdinami rašiniai apie nepriklausomos Lietuvos gyvenimą ir žmones. J. Augustaitis vienur rašo, kad ūkininkai susitarė streikuoti, kitur paneigia, kad streikas iškilo be susitarimo. Kad Kauno gyventojams grėšia badas ir t.t. Tai vis išgalvoti faktai, neatitinkanti tikrovė. Todėl ir prašosi išvada, kad J. Augustaitis nėra joks kritikas, o tikrų faktų iškrai-pytojas. Taigi iš didelio rašto visai išėjo iš krašto.

Baigiant dar noriu sustoti ties vienu blefu. J. Augustaitis savo biografijoje Naujienose rašo: "kad jis priklausė krikščionių demokratų partijai. Studijų metu (1920-1925 m.) simpatizavo tautininkų opozicijai, o grįžęs į Lietuvą (1926) iš Berlyno nutraukė su krikščioniais demokratais santykius, prisidėjo prie tautininkų, vėliau buvo į partijos Centro Komiteto sekretorius. Bet, kai po 1926 m. perversmo tautininkai paskelbė jų slapta paruoštą naują konstituciją ir Smetona sulaužė priešaišką senos konstitucijos laikytis J. Augustaitis iš tautininkų partijos išstojė."

Dėl šios J. Augustaičio panegirikos ir blefo reikia pasakyti štai ką. Iki trečiojo Seimo 1926 m. gegužės 8-10 d. tautininkai Seimuose, kaip aukščiau minėjau, neturėjo nei vieno atstovo, todėl jokios opozicijos iš jų pusės ten nebuvo. Spaudoje kritikavo Seiminę vyriausybę ir jos veiklą. Kiek žinau, tautininkų sąjungoje neveikė joks Centro Komitetas. Buvo tautininkų Sąjungos Vyriausioji Valdyba. Nuo 1924 m. t. y. formaliai tautininkų Sąjungos įsisteigimo iki 1931 m. — generaliniu sekretoriumi buvo Juozas Žukas. Vėliau V. Rastenys, po jo Statkus. Didžiausias J. Augustaičio absurdas tvirtinti, kad po 1926 m. perversmo tautininkai paskelbė jų slapta paruoštą naują konstituciją, kuri po perversminės vyriausybės 1928 m. gegužės 15 d. buvo paskelbta kaip projektas. Ji veikė iki 1938 m. gegužės 15 d., o tą dieną buvo paskelbta naujoji konstitucija. Mesti tautininkams tokią išgalvotą nesamone galėjo tik J. Augustaitis. Jam ne svarbu priemonės, o svarbu pasiekti tikslą. Besiekdamas tikslo ir kraipydamas faktus pats pasirodė kuo esąs. Kiekviena organizacija ar partija turi daug nemalonių dėl partijų perbėgėlių. Jie savo įsitikinimus keičia kaip pirštinaites. Ieško vis geresnės sriubos lėkštes. Tuo keliu nuėjo ir J. Augustaitis.

Skaityk ir platink
DIRVĄ

AKIMIRKOS

BRONYS RAILA

PSICHEDELIŠKA SIMFONIJA (5)

Ketvirtoji dalis — ALLEGRO FURIOSO

Sulėtinkim tempą. Dar grįžkim į praeitį, prisiminkim lietuvių liaudies meno parodą, pasvajokim apie ją...

"Kalifornijos Universitetas, kiek žinoma, šiai parodai surengti skyrė nemažą sumą ir parodė pakankamai dėmesio: neblogos patalpos, puošnus parodos katalogas, garsia kalbais, iš kurių parodos lankytojus lydėjo lietuvių liaudies ir muzikos melodijos".

Paroda turėjo didelį pasisekimą. "Ir su pagrindu, nes joje buvo gausu autentiškų lietuvių liaudies meno kūrinių, kurie auksinį Ramiojo Vandenyno pakraštį pasiekė pirmą kartą istorijoje. Dalis jų tapo U-to nuosavybė ir ilgam laikui paliks liudyti lietuvių liaudies kūrybinę dvasią".

Koks čia dar vienas taip triukšmingai reklamuoja parodą, tartum iš tikrųjų "begalinės reikšmės lietuviška įvykis"? Na, gi, Juozas Kojelis-Žiogralinis, Viešėnys, kuris Draugo kultūriniam priede (1967, III, 25) apie parodą parašė puikų kritinį straipsnį, iš kurio pradžios čia ir paėmiau aną porą žavių citatų.

Tai tas pats Kojelis, kuris Žiogralinio slapyvardė "Laisvę" žurnale rašė, kad šią parodą Kalifornijos Universitete suruošdama jo profesorė dr. M. Gimbutienė "atvirai stojo prieš Clevelande (visų vadovaujančių veiksmų) paskelbtus tautinės drausmės nuostatus"...

Tas pats Kojelis, kuris jaunberizikuodamas trečią kartą pasirašyti pavardę ar slapyvardę, A. Skirius leidyklos biuletenyje, pavadintame "Lietuviai Amerikos Vakaruose", įtartinai be parašo savąją "skaitytojo nuomonę", išskeldamas klausimą: "Kodėl Lietuvos okupuotas nori pasauliui parodyti tai, ką pačioje Lietuvoje taip žiauriai persekioja. Jis turi savo tikslus, bet reikia abejoti, ar verta jam lietuviškomis rankomis talkinti"...

Ir, štai, dr. M. Gimbutienė "pataikino Lietuvos okupantui", ir dabar mūsų liaudies meno kūrinių prie Pacifiko "ilgam laikui paliks liudyti lietuvių liaudies kūrybinę dvasią".

Ak, kokios painios mintys - nepainaus ir, kaip sakoma, gerų norų žmogaus!

Atsargiau! Tai tik graži pradžia. Neapsirikimaniais komplimentais apie parodos pasisekimą, kūrybinę dvasią, dainų ir muzikos melodijas.

Jei per greit patikėsime, gali atsitikti tas pats, kas atsitiko, kaip vienas anekdotas pasakoja, buvusiam nacių Vokietijos propagandos ministrui dr. J. Goebelsui.

Rusams užėmus Berlyną, nuėmusi savo šešis vaikus, žmoną ir save Goebelsas pateko į Anapus ir atsistojo prie trijų durų su užrašais: "Pragaras",

"Skaistykla", "Dangus". Pirmiausia nutarė užteiti pažiūrėti į pragarą, pasižvalgyti kaip ten.

Siurpirzas! Vos pravėrus duris, puikiausia baltaus salė, pasitinka mandagus prievaizdas, ant stalų lūžta skaniausi valgiai, putoja alūs ir šampanai, orkestras groja žavingas melodijas, skuba patarnauti ir mėgiama čekų filmų artistė Lida Barova ir kitos sultingos pusnuogės merginos... "Jeigu toks pragaras, tai čia aš pasilieku", garsiai nusprendžia Goebelsas.

Tada velnias paveda jį tolyn į kitą skyrį ir staiga užtrenkia duris. Iš baimės sustingęs, propagandos ministras pamato: verdančios smalos katilai, kaušai, šakės, reptilijos, išpauti liežuviai, dantų griežimas! Jis pradeda muistytis ir šoksta piktai protestuoti, kad jį apgavo, akimėliškai suklaidino.

Bet pragarą prievaizdas šypodamasis sako: "Nusiraminkit, pone ministre, tai visai normalu. Prieškambaryje buvo tik propaganda"...

Taip ir su paroda. Tik pradžioje gražu, vertinga, muzika ir tt. Bet kai tik J. Kojelis nužingsniavo toliau, viskas kitaip, viskas apvirto aukštyn kojom. Paaikškėjo, kad dr. M. Gimbutienė neatliko savo pareigos: parodos kataloge ji nedavė "bent trumpos lietuvių tautos bei valstybės istorijos" ir žiūrovo "ne-

Akademikai skautai prie laužo vasaros stovykloje.

J. Tamulaičio nuotrauka

supažindino su krašto likimais, nemis problemomis". (Kągi, bent neatėmė duonos iš Rezo-liucijų Komiteto ir kitų veiksmų)...

Jos įvadą kataloge "vargu galima pavadinti savarankiška studija" (lyg įvadą būtų studija...), nes ji stipriai seka prof. J. Baltrušaitį ir nepateikia jokių originalių bei moksliniais vertinimų tezių. Jos pateikiama kai kurių lietuviškos mitologijos vietų "interpretacija ne tik nemokslinė, bet ir nerimta", -- rašo J. Kojelis. "Ji operuoja nepagrįstomis teorijomis, kaip jau įrodytais faktais"... Ji kalba "su propagandine aistra"... Ji griebiasi "mokslinių falsifikatų"... Štai, ko ji verta ir ką ji daro!

Jos "Europos žemėlapis" -

nei šis, nei tas. Pagaliau, nors katalogo įvade ji teisingai iškelia carų Rusijos Lietuvai padarytas skriaudas, -- "bet apieda bartinus okupantus arba nutyli, arba pasisako palankiai"... Ir visai nepaaiškina, ar dabar religinio liaudies meno kūryba Lietuvoje tebesitęsia, ar nutrūko. Ir "jei nutrūko, tai kodėl"? Net nepaaiškina, kodėl Vilniaus Aušros Vartų paveikslai yra pasipuošę lenkiškais įrašais!

Čia jau ir aš galėčiau šiek tiek paaiškinti. Tie paveikslai su keistokais lenkiškais užrašais mūsų liaudies dailininkų buvo raizyti praėjusiam šimtme-tyje Žemaitijoje, kur, kaip savo atsiminimuose liudija kan. M. Vaitkus, kai kurie lietuviški papirpų lietuvių kunigai mėgo kalbėti lenkiškai dar šio šimtmečio pradžioje...

Taigi, tu tik atidžiau pavaikšio-kiok po parodą ir pasiskaityk katalogą -- ir pamatysi, kad čia buvo ne dangus, o pragaras. "Viskas pagoniška", nustebęs vienoje savo straipsnio skyriaus antraštėje sušunka Juozas Kojelis. "Įkirus pagoniškumo ryškini- mas lietuvių liaudies religin- gumo mene"!

Be abejo, šie psichedeliškos muzikos motyvai nereikalingi išsamaus nagrinėjimo, nes nėra reikalo pilstyti iš tuščio į kiaurą. Mokslininkas pats pasisako, kad jis "nėra šios srities specialistas", o tik "šiek tiek besidomintis lietuvių liaudies meno literatūra". Bet vis

dėlo jis nusimano daugiau už specialistus, ekspertus! Įvertina jų darbus ir čia pat drąsiai nusprendžia, kad parodos eksponatų aprašymą atlikusi amerikietė studentė V. Feldon "moksliniu objektyvumu bei originalumu žymiai prašoksta savo profesorę M. Gimbutienę" (!)...

Štai kaip lengvai įvyksta stebuklai mūsų spaudoje ir atsiranda nors ne "šios srities specialisto", bet žinovų žinovo įvertinimai. Šauna, kaip strėlė iš lanko, ir pataiko. O jeigu taip, tai arba mokytoja buvo tokia gera, kad per porą metų sugėbė paruošti retai genialią lituanistikos studentę, -- arba "Ancient Symbolism in Lithuanian Folk Art" autorė, baltų mitologijos profesorė ir visos eilės kitų gretimų studijų rašytoja turės vėl sėsti į auditorijos suolą klausyti savo studentės ir prof. Juozo Kojelio paskaitų, "žymiai prašokstančių moksliniu objektyvumu bei originalumu".

Šioje vietoje mūsų simfonija jau gali užsibaigti. Per daug originalumo, per daug kaitros, per daug aistros, per linksma. Įsimaginę pirštai galingu smūgiu nutraukia visas gitaros stygas. Tik būgnas, bongo drum, kaip jau ir pridera, dar suvaltoja finale -- bum, bum!...

Skaityk ir platink
DIRVĄ

PLANINGAS TAUPYMAS

- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.
- Metinis dividendas 4 3/4% išmokamas du kart per metus už visas taupymo sąskaitas.

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

MOKA GERUS DIVIDENDUS.
PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

PASKOLOS

perkant namus daromos ilgais terminais ir prieinamais nuosimčiais mėnesiniais išsimokėjimais.

DĖL INFORMACIJŲ KREIPKITES

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD • CHICAGO, ILL. 60608

OFFICE HOURS: Monday Tuesday, Friday 9 to 4;

Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

ŠPIONAŽO
PINKLĖSE

JOHANNES M. SIMMEL

(46)

Bankininkas Ferroud pakėlė nuo žemės Tomo išmestą stiklą. -- Yvonne, -- pasakė jis, nežinojo šio vakaro svečio pavardės. Bet kai mes nuėjome virtuvėn, ji atpažino jūsų valsą ir norėjo pabėgti... Jūs suprantate kodėl.

-- Taip, suprantu.

-- Ir štai, pone Lievenai, mes esame jūsų rankose, Yvonnai gresia mirtinas pavojus. Gestapo seka jos pėdomis. Jei niekas jai nepadės, ji yra žuvusi.

Žalios Yvonnos akys buvo taip primerktos, kad buvo paliktas tik siauras plyšys, per kurį įtemptai stebėjo Tomą. Jos veide matėsi gėda ir pyktis, baimė ir neapykanta.

-- Aš išdaviau šią moterį du kartus, -- pagalvojo Tomas. -- Vieną kartą kaip vokiečių, kitą kartą kaip vyras. Tai antrojo karto ji man negali atleisti. Dėl to visa jos neapykanta, jei tada Gargilles malūne būčiau pasilikęs jos kambaryje...

Ferroud nutraukė jo mintis.

-- Jūs esate bankininkas, kaip ir aš, -- pasakė jis. -- Nebūkim sentimentalūs. Kalbėkim tiesiai apie reiką. Jūs norite žinių apie Prancūzijos judąją rinką. Aš trokštu, kad jokia nelaimė neištiktų mano žmonos seserėčios. Ar aišku?

-- Visiškai, -- atsakė Tomas.

Jo lūpos staiga pasidarė sausos kaip popierius.

-- Kodėl Gestapo jūs persekioja? -- paklausė jis Yvonnos. Ji atmetė galvą ir stengėsi į jį nežiūrėti.

-- Yvonne, -- sušuko ponis Ferroud pasipiktinusi.

-- Jūs seserėčia ir aš, -- pasakė Tomas patraukdamas pežais, -- esame seni priešai. Jiant manęs tebevyksta, kad leidau jai išsigelbėti. Aš jai daviau vieno savo draugo Bastien Fabre adresą, kuris būtų ją priglaudęs. Nelaimė, ji pas jį nenuvyko.

-- Ji susisiekė su Limoges rezistencijos vadu ir toliau dirbo pogrindyje.

-- Mūsų mažytė herojė, -- pasakė Tomas atsidusdamas. Yvonne staiga jam metė ramų žvilgsnį ir pirmą kartą prabilo.

-- Tai mano tėvynė, pone Lievenai. Aš norėjau kovoti dėl savo krašto. Ką jūs būtumėte daręs mano vietoj?

-- Nežinau. Gal tą patį. Kas gi įvyko?

-- Yvonne nuleido galvą.

-- Limoges grupėje, -- įsiterpė Ferroud, -- buvo išdavikas. Tai radiistas. Gestapo suėmė penkiasdešimt penkis rezistentus. Dar ieško šešių, tarp kurių yra ir Yvonne.

-- Ji turi gimines Lisabonoje, -- pasakė ponis Ferroud. -- Jei jai pavyktų iki ten pasiegti, būtų išgelbėta.

Abu vyrai tyloje susižvalgė. Tomas juto, kad jis pradeda vaisingą kolaboravimą, bet kaip tuos salotus parduoti pulkininkui? Tarpdury pasirodė tarnas kinas lenkdamasis.

-- Pereikime į valgomąjį, -- pakvietė ponis Ferroud.

Einant, Lievenas prisilietė prie Yvonnos rankos. Ji krūptelėjo, lyg būtų gavusi elektrinį smūgį. Jis pažiūrėjo į ją. Jos akys pasidarė tamsios. Kraujas mušė į galvą.

-- Reikia jums paskubėti pamesti šį įprotį, -- pasakė jis.

-- Kokį?

-- Staiga trukdyti ir raudonuoti. Abwehro agentė turi mokėti savimi dominuoti.

-- Ką? -- paklausė ji.

-- Abwehro agentė, -- pakartojo Tomas. Ar jūs kartais neįsivaizduojate, kad aš į Lisaboną galėsiu jus negabenti kaip prancūzų rezistencijos narę.

Paryžius--Marselis ekspresas, kuris iš Lyono stoties turėjo pajudėti 9 val. 50 min. vakaro, turėjo tris miegamuosius vagonus. 1943 m. rugsėjo 17 d. centrinis kompartimentas vieno iš trijų vagonų buvo rezervuotas Abwehru.

Dešimt minučių prieš traukinį pajudant, perone pasirodė gerai apsirengęs civilis, lydis elegantiška moterį. Ji turėjo užsidėjusi kupranugario vilnos palatą ir pagal to laiko madą buvo pasistačiusi apiklę ir skrybelės platus kraštai dengė jos veidą, jog sunku buvo atpažinti. Vyras parodė rezervacijos bilietus kontrolieriui ir rąkon įspraudė stambų banknotą.

-- Ačiū, pone, aš jums atnešiu stiklus...

Kontrolierius atidarė Abwehru rezervuoto kompartimento duris. Ant stalo stovėjo sidabrinis kibirėlis su leduose įkišta bonka Veuve Cliquot, o prie lango vazoj dvidešimt raudonų gvazdikų. Duryr į kitą kompartimentą buvo praviros.

Tomas uždarė duris į koridorių. Yvonne Deschamps nusiėmė skrybėlę. Jos žandai dar kartą nusidažė raudonai.

-- Ar aš jums neuždraudžiau raudonuoti? -- pasakė Tomas. Jis pakėlė užuolaidą ir žvilgtelėjo į peroną, kuriuo pražygiavo vokiečių patrulis. Paskui iš naujo nuleido užuolaidą.

-- Kas yra? Kodėl taip į mane žiūrite? Ar aš vėl išdaviau Prancūziją?

-- Šampanas, ... gėlės... Kodėl visa tai?

-- Kad jūs truputį nuramintų! Jūs trukčiojate išgirdusi mažiau- sį garsą ir atsiskukate į kiekvieną praeivį, nors jums niekas negre- sia, Jūs vadinatės Madeleine Noel ir dirbate Abwehru. Jūs turite iš Abwehro leidžiamąjį!

Kad gautų tuos popierius, Tomas turėjo nemažai seilių nuryti Lutetia viešbutyje, kol išaiškino pulkininkui reikalą.

-- Lievenai, -- į pabaigą pareiškė pulkininkas Werthe, dūsau- damas ir linguodamas galvą, -- jūs būsite Paryžiaus Abwehro duob- kasys. Mums tik trūko tokio tipo kaip jūs.

Po pirmojo Veuve Cliquot butelio Yvonnos nervai atsileido. Pa- sikalbėjimas darėsi linksmesnis ir abu juokėsi. Staiga Yvonne nu- tilo ir atsitraukė nuo Tomo. Paskui pasikėlė ir pradėjo kitur žiūrėti.

Tomas gerai suprato, ką reiškia ši laikysena. Jau vieną kartą jis atstūmė jos meilę. Moteris to niekad neužmiršta ir nenori, kad tas pasikartotų.

Tad apie vienuoliktą naktį jie palinkėjo vienas kitam sladžių sa- pū. Taip bus geriausia, pagalvojo Tomas... Ar tikrai taip bus ge- riau? Jis buvo truputį įgėręs ir Yvonne jam atrodė nuostabiai gra- ži. Kai jis atsisveikindamas pabučiavo jai ranką, ji atsitraukė ir lū- pose iš naujo pasirodė šypsena.

Tomas grįžo savo kompartimentan ir pradėjo nusirenginėti. Bet vos tik užsimovė pizamos kelnės, traukinys staiga ant posūkio pra- dėjo stabdyti ir Tomas, netekęs lygsvaros atsirėmė į duris, kurios nebūdamas užrakintos atsidarė ir įgruvo Yvonnos kompartimentan. Ji jau buvo atsigulusi ir išsigandusi pasikėlė guolyje.

-- Viešpatie!

-- Aš jus labai atsiprašau, -- pasakė Tomas keldamasis nuo žemės, -- Aš tai nepadariau tyčia, tikrai... Labanakt...

Ir jis atsisuko išeiti.

-- Palaukit, -- staiga ji sušuko.

Tomas atsisuko. Yvonnos akys įgavo tamsią spalvą. Lūpos bu- vo praviros ir balsas skubus.

-- Tie randai...

Jos žvilgsnis buvo nukreiptas į Tomo apnuogintą liemerį, ku- rio kairioji pusė turėjo baisius randus, padarytus specialaus ins- trumento...

-- O, tai mažas akcidentas... -- paaiškino Tomas ir automa- tiškai pakėlė ranką, kad uždegtų randus.

-- Jūs meluojate...

-- Kokių būdų?

-- Aš turėjau brolį. Jis du kartus buvo Gestapo suimtas. Ant- rąjį kartą pakorė. Pirmą kartą jį kankino. Kai jis... -- Yvonne bal- sas pradėjo trukdyti, -- kai jis grįžo iš ligoninės, jis turėjo ... jis turėjo tokius pat randus... Ir jūs esate žmogus kurį aš įžeidinėju, įtarinėju... Jūs...

-- Yvonne...

Jis prisitartino prie jos. Jaunos moters lūpos palietė randus, kuriuos brutalūs žmonės padarė. Jie puolė viens kitam į glėbį už- miršdami visą aplink ir negirdėdami net garvežio sirenos, kuri protarpiais skrodė tamsią naktį...

(Bus daugiau)

Sol, L. Juodytės-Mathews duktė Janina su žymiuoju artistu Rock Hudson, išpildant programą "Shirley Temple Song and Dance", kuri pirmą kartą per NBC televizijos stotį bus parodyta Amerikoje rugsėjo 27 d. Šiuo metu jaunoji artistė su motina išvyko į Švediją, kur dalyvaus eilėj ruošiamų koncertų ir televizijos programose. Gastroles ruošia viena pirmaujančių Europoje koncertų agentūra. Vyt. Maželio nuotrauka

BALFO APYVARTA NEMAŽĖJA, O DIDĖJA

Visi, kurie pranašavo Balfui greitą galą, apsiriko. Balfas pajamos iš laidos nuolat auga. Pav. 1965 m. Balfas turėjo 90,763 dol. pajamų, 1966 m. jau 107,029 dol., o šiais 1966-1967 m. gauta 108,260 dol. Tas pats pasakytina ir apie išlaidas: 1965 m. išleista 84,455 dol., 1966 m. 99,016 dol., o šiais 1966-1967 m. -- 113,069 dol. Apsirinka ir tie, kurie teigia, jog "Balfas gauna ir į kluonos krauną". Priešingai, šiomet Balfas gavo 108,260 dol., o išleido 113,069 dol., taigi išleista beveik 5,000 dol. daugiau, nei gauta.

BALFO PAJAMOS

JAV lietuviai kasmet suaukoja beveik pastovią 65,000 dolerių sumą, per 1500 asmenų sumoka nario mokestį (1966-1967 m. tokių buvo 1632). Aukos Balfui nemažėja, nors kasmet daugelis pukių Balfą rėmėjų apleidžia šią sąrašą pakalinę. Tačiau jie ir mirdami Balfą neužmiršta. 1966-1967 metais iš testamentų Balfas gavo 12,426 dol. nors tie pinigai daugumoje buvo skirti nurodytais adresais siuntiniams į Lietuvą. Aukos Salezietėjų ir Vasario 16 gimn. per Balfą sumažėjo. Saleziečiams 1965-1966 m. buvo suaukota 8,226 dol., šiomet tik 4,914 dol., o Vasario 16 gimnazijai buvo surinkta 26,303 dol., šiomet -- 19,062 dol. Todėl Balfas Centro Valdyba buvo priversta šiomet "iš savo kišenės" pridėti nors duonpinigius. Saleziečiams buvo paildomai išmokėta 800 dol., o Vasario 16 gimn. 2,800 dol. Vasario 16 gimn. turi tris kart daugiau mokinių. Kitos aukos Balfui buvo įteiktos ar atsiųstos į Centrą gėrybėmis: daktarai prisuntė dėžes vaistų (samples), kiti aukotojai 1255 knygas, o daugelis atgabeno į Balfą net 25,610 sv. rūbų, dar kiti prisuntė plokštelių, žurnalių, žaislų vaikams.

BALFO ŠALPA PINIGAI

Balfas parama pasaulio lietuviams, reiškėsi įvairiais būdais. Pats reikšmingiausias buvo pinigais. Piniginės šalpos

išlaidos nuolat didėja: 1965 m. išleista 84,455 dol., 1966 -- 99,016, o šiomet jau 113,069. Daugiausia pinigų išleista apmokėjimui siuntinių į Lietuvą ir į Sibirą. 1965 m. išsiųsti 284 siuntiniai už 18,294 dol., 1966 -- 361 s. už 30,255 dol., o šiomet buvo išsiųsta net 459 siuntos ir už jas sumokėta grynais pinigais 51,780 dol., taigi beveik pusė visų Balfos pajamų. Jau buvo minėta, kad tremtinių mokykloms paremti išleista 27,578 dol. Taip pat Balfas čekiais buvo išsiųsta 14,128 dol. -- grynai pinigine parama. Tuo būdu tiesioginei šalpai 196-1967 m. išleista 92,816 dol. (įskaitant apmokėjimus už siuntinius). Pinigais šalpa nei į Lietuvą nei į Lenkiją nebuvo teikiama dėl didelės skriaudos šelpiamajam pinigų iškeičiant. Ši padėtis, atrodo, keičiasi, nes ir Lenkijoje ir Lietuvoje pradėdama atidarinėti specialios krautuvės, kuriose pardavinėjama prekės pigesnėmis kainomis už užsienio valiutą. Berods, dolerius turintieji Lietuvoje ar Lenkijoje dabar jau nebūdžiami, bet gali už juos pirkti prekes.

BALFO ŠALPA SIUNTINIAIS

Metų bėgyje Balfas Centras išsiuntė 1175 individualias siuntas. Tai gana sunkus darbas, atsimenant kad reikėjo atrinkti ir kartotekuoti per 5000 daugiausiai iš Lenkijos gautų prašymų. Siuntas į Lietuvą pakavo ir adresavo agentūros, tik medžiagą teko užsakyti, bet siuntas su vartotais rūbais -- apie 500 siuntinių -- teko patiems pakuoti, adresuoti ir į paštą pristatyti. Teko supirkti ir patiems išsiųsti 89 vaistų siuntinius, bei 52 knygų siuntas. Visų siuntinių vertė siekė 84,692 dol. Drąsiai galima tvirtinti, kad Balfas per metus aprenė apie 1000 lietuvių šeimų, gydė 89 ligonius ir 2330 lietuvių įteikė po knygą.

LIETUVIŲ MIGRACIJA

Naująjį imigracijos įstatymą priėmus lietuvių atvykimas į JAV žymiai pasunkėjo. Tiesa, artimiems giminėms susijungti nedaroma kliūčių, bet giminių

AUKSINĖ TABOKINĖ

Myk. Venclauskas

Karšta buvo vasara ir be lietaus. Išdžiūvo upeliai ir tvenkiniai, o ir mūsų apylinkės malūnas sustojo be vandens. Iš tolo būdavo girdi bildejimą. Dabar viešpatavo tylą visoje pamiškėje. Nebesirodė ir malūnininkas -- matyt, buvo išvykęs kur. Tik vakarais sėdėdavo ant slenksčio vienai vienas dėdė Mikas, atseit malūno sargas. Kaip ir kada jis čia atsirado, nežinau, tik praeidamas esu nekartą pakalbinęs.

Vieną šeštadienio vakarą, grįždamas iš miestelio, radau jį vėl besėdintį ant slenksčio su pypke rankoje. Šalia gulėjo Margis, kurį jis tuojau sudraudė, kai šis bandė mane pasitikti pasišiaušęs ir nedraugiškai urgzdamas.

-- Tylėk! -- pačiupęs už sprando, pasodino šalia savęs, nors šis dar į mane šnairavo ilgai.

-- Labas vakaras, -- pasveikinau.

-- Ačiū už labą vakarą, -- atsakė dėdė Mikas ir primerkęs vieną akį tiriančiai pažūrėjo į mane, kai jį užkalbinęs sustojau. Vakaras buvo gražus, skubėt neturėjau kur, o girdėjau jį esant gerą pasakorių ir mokantį daug pasakų. Panorau pažinti tą senį kuris su nudėvėta miltuota skrybėle, raudona skara po kaklu ir nukarusiais žilais ūsais atrodė tikras burtininkas.

-- Tai daboji, dėduli, malūną? Ar nebaugu pačiam vienam? Aplinkui miškai...

-- Tai dabar, ponuli, ar tiek aš vertas? Ar tiek esu matęs? -- sakė pakreipęs galvą ir žiūrėdamas man į akis. Paklausk, kur aš nesu buvęs, ko nesu matęs!

-- Galbūt, galbūt.

-- Tarnavau prie caro. Buvau perdėtinis, kaipgi. Prie Portartūro kai sustatėm patrankas, tai matytum, ponuli, visi langai ir durys išlaksė aplinkui per dešimt mylių! -- ir rodydamas mostelėjo plačiai aplink ranką. Tai buvo nejuokas. Aš tada komandavau tas armotas. Paskui pats caras apdovanojo medaliu. Ką čia ir sakyti. Per naktį neišpasakiočiau, ką esu matęs, kur esu buvęs. Tai ko čia man bijoti?

-- Žinoma, žinoma, -- atsakiau atsiremdamas į tilto atramą. Bet kodėl, dėduli, palikai nevedęs? Būtų linksčiau dabar dviese ir malūną daboiti?

-- Taigi... -- numykė dėdė Mikas, lyg nesuradamas ką atsakyti.

-- Aš bijočiau naktį, -- sakiau vėl, norėdamas užmegsti kalbą, -- juk malūne ir velniai, sako, mėgstą naktimis susirinkti.

-- Nejuokauk, ponuli!... -- staiga jau pagyvėjęs, išpėjančiai sudraudė mane, lyg būčiau palietęs jo kokią užslėptą žaizdą. Sukliurksėjo pypkė, dėdė sutraukė antakius ir rimtai pradėjo:

-- Matai, gal ir nepatikėsi, ponuli, bet ne kaip man išėjo su vedybomis.

-- Mergelės nemylėjo gal -- pasijuokiau.

-- Kur ten jau! Kibdavo kaip tos bitės -- negalėdavau atsikratyti. Mat, dailus vyras buvau. Ir miklus. Ant arklio būdavo strykt pasišokėjęs ir lekiu stacias. Mat, kariuomenėj buvau gusaru, tai kas man? Kai kirsdavom rugius, man dvi rišėjos nespėdavo. Smarkus buvau vyras. Tai ne dabar. O koks šokėjas buvau! Vakaruškose visur pirmas.

neturintieji negali atvykti be sunkiai sudaromų darbo sutarčių. Vistiek, Balfas Centrai teko rūpintis keliais šimtais lietuvių norinčių atvykti į JAV. Balfas užpildė daug įvairių dokumentų norintiems iš Lietuvos atvykti, taip pat sutvarkė daugeliui kelionės bilietus, kai kam skolino kelionpinigius (kuriuos sunku atgauti).

Daugelis lankėsi Balfę prieš išvykdam į Lietuvą, daugelis sugrįžė iš Lietuvos žodžiu pasakoję savo įspūdžius. Dydalykai norisi ypatingai pabrėžti: Lietuvos kaime tebėra didelis skurdas, ir visi lietuviai išgyvena siaubingą persekiojimo baimę. Okupantai visą tai stengiasi paslėpti nuo svečių, nes jiems rūpi "bendradarbiavimas", kitaip tariant mulkinimas ir svečių atgabenami doleriai.

AMERIKOS LIETUVIO NAUDĄ RAUDONIEJI GAUDO

Kai dar buvau mažas, kartais girdėdavau, kad "kunigo naudą velniai gaudo". Dabar galiu teismu nutarimais įrodyti, kaip daugelio Amerikos lietuvių palikimai atitenka raudoniešiams okupantams ar jų agentams. O tai atsitinka, kai Amerikos lietuvis miršta be testamentu ir jo artimi giminės randasi okupuotoj Lietuvoj, arba kai testamentas negerai parašytas. Tokiais atvejais gerą palikimo nuosimintį pasiima JAV, Valstija (State). Kitus pinigus paima sovietai ir Maskvos įgalioti advokatai. Šie atsiskaito didelius nuosimintius

Bet ne tas man rūpėjo. Kai pradėdavo liesti -- vydavau mergas šalin. Kas man? Bet viena kažkaip visdėlto buvo įkritusi į širdį. Vadino ją Ona. Daili buvo merga, ką ir sakyti: geltonplaukė, mėlynakė. Kaip gulbė. Bet aš buvau grįžęs iš kariuomenės be nieko, ir ji ne kažin ką turėjo, tai ką darysim apsivedę? Na, bet gal būčiau ir vedęs, tik nepatikėsi, ponuli, kas sumaišė. Kai užsiminei velnią, tai man taip ir nudiegė per širdį. Bet ar žinai, ponuli, kaip buvo? -- klausė žiūrėdamas gudriom akim į mane. Matau neskubi, tai papasakosiu.

-- Buvo taip. Įsibaudžiau, ponuli, į Šiluvos atlaidus. Gražus toks ruduo, dienos šiltos, ramios, kodėl nenuieiti? Saulei patekėjus išėjau, o apie vidurdienį jau ir Šiluvoj. Kas man. Ar tiek esu vaikščiojęs? Visą maskoliją skersai išilgai perėjau, po Kaukazo kalnus laipiojau, o tie kalnai, matytum, iki debesų. Ką čia ir sakyti. Nueiti į Šiluvą man kaip niekis. Užsimoviau naujintėlaičius batus ir vaikščioju po miestą. O kas žmonių -- minių minios! Aplink miestą laukai apstatyti vežimais ir arklais, kad ir praeiti negali. O tų pauparių, tų palapinių, -- antras miestas. Čia žiūrėk, ugnį ryja, čia miškas rodo, tendramblys, tai vėl kitoks žvėris, kurio ir vardo nežinau. O kapelos groja, o bubnus muša, net ausys apkurto.

Priėjau prie kapelos ir klausausi. Girdžiu kad klernata vis klysta, vis ne taip groja. Palauk, galvoju sau, aš tau parodysiu, kaip reikia groti. Priėjau ir sakau: "Duok klernatą man". Kur tau, neduoda. Priėjau prie kapelmeistro, pasisakiau kas esu -- ir tas liepė duoti. Paklausiau, ar mokat toki ir toki maršą? Kur tau nemokės. Na, ir pradėjau groti. Pirštai man tik laksto, tik bėgioja -- čia nuo laibųjų ant storųjų, čia nuo storųjų ant laibųjų tirlirlir, tirlirlir... matytum, ponuli, nebe ta kapela!

"Štai, kaip reikia groti!" -- pasakiau atiduodamas klernatą. Parauodo tas, o žmonės, apstoję mus, pradėjo ploti, šaukti: "O tai muzikantas! Tai muzikantas!" Man einant šalin visi tik kepurės kelia kilst, kilst, duoda man taką, o aš einu sau ir žiūrėte nežiūriu. Man ne naujiena, mat, kitą sykį grojau caro kapelėj. Tai kas man? Ejau ir nuėjau sau.

Vaikščiojau, vaikščiojau po miestą, žiūrinėjau, žiūrinėjau -- jau ir nusibodo. Reikėtų ką nors nupirkti dovanų Onai, juk nei šis, nei tas pareiti tušiom rankom iš tokių atlaidų. Bet ką nupirkti? Žiūriu, prie būdos sustoję žmonės perka geltonus bilietukus. Pasuka toki ratą ir, žiūrėk, jau nešasi -- vienas šilkinę skarą, kitas vėl kažkokias medžiagas. O kas ten pridėta naudos -- lūžte lūžta! Na, manau sau, nusipirksiu ir aš tų bilietukų už visą auksiną -- tiek buvau pasiėmęs -- vis tik ką nors ištrauksiu. Ir matytum, ponuli, suko, suko tą ratą, nešė nešė visokias gerybes, o man -- nepatikėsi gal -- paliko vaikišką birbynę. Už visą auksiną!

"Sukčiai jūs!" -- sušukau ir nusispiojęs nuėjau šalin. Bet ką dabar daryti? Pinigų daugiau neturėjau. Nebėra kas veikti. Einu namo. Batus persimetęs per petį žygiuoju ir keikiu tuos sukčius.

(Nukelta į 6 psl.)

sau honoraro, likusią dalį pasiima Maskvos advokatų agentūros, įpėdinams išmokama tik trupiniai ir tai iškeičiama po 90 kapeikų už dolerį. Galima teigti, kad iš testamentų paliktų 10 dolerių įpėdinis Lietuvoj gaus gal tik pusę silkės.

Balfas 1966-1967 m. laikotarpyje iš palikimų gavo 12,426 dol.,

kuriuos pavertė siuntiniais ir išsiuntė kam buvo skirta. Tuo atveju dolerio vertė Lietuvoj buvo 90 kapeikų, bet kokie 9 rubliai ar daugiau rublių. Už šį patarnavimą Balfas neėmė jokio atlyginimo, nes tuo būdu buvo įvykdyta mirusiojo lietuvių valia ir pagelbėta vargstančiam tautiui. Balfas dabar turi per 30 palikimo bylų ir nuosirdžiai pata-

ria visiems laikui ir gerai padaryti testamentus. Skiriant ką nors į Lietuvą neužtenka eilinio advokato, geriau pasitarti su Lietuvos Konsulais ar Balfos Centru. Galima nujausti, kad tarptautinė padėtis vis labiau vers JAV vyriausybę ir teismus pataikauti Maskvai, o tai nešada nieko gero lietuviams.

Balfos Reikalų Vedėjas

ADOMAS VARNAS

Lietuvos gamtovaizdis (aliejus)

AUKSINĖ TABOKINĖ...

(Atkelta iš 5 psl.)

Dar niekas manęs nebuvo taip apmověs! Labiau-siai pikta, kad neturiu Onai dovanų. Visą kelią kei-kiausi, tuos sukčius prisimindamas, ir juo arčiau namų, juo labiau krimtausi, kad grįžtu tušiomis rankomis.

Pagalčiau jau ir kryžkelę priėjau. Jau nebetoli ir namai. Vienas keliukas kaip tik bėga į Onos sodybą. Taip norėtusi nueiti -- seniai bemačiau -- bet negi eisi tušiom rankom? Atsisėdau prie kelio, ant griovio krašto, ir ilsiuosi. Jau ir va-karas čia pat. Saulė pasvirusi į mišką, -- šešė-lis kur nutisęs -- jau pats saulėlydis gal sakyti. Išsitraukiau pypkę -- užsiriūkysiu. Žiūriu -- keliu ateina ponaitis su šiaudine skrybėle, batuotas toks. Atsisėdo netoli manęs ir sėdi. Nieko nesa-ko. Nesakau ir aš.

"Na, kas tu per vienas, ir ko tau čia dabar?" -- galvoju sau. Nematytas. Gal pavargęs atsisė-dą pailsėti. Ką dabar gali žinoti. Aš tik žvilgt į jį -- gi nosė be vienos skylutės! Ė... poterių mat, bažnyčioje nekalbėjau, galvojau apie Oną -- ir jau prisistatė nelabasis... Bet aš vyras buvaunemen-kas, suspaudžiau tabokinę rankoj, manau, tik už-kabink! Bet tyli jis, tyliu ir aš. Na, kas čia bus?

"Duok man tabokos. Rūkyti noriu" -- paga-liau prašneko. Bet į mane visai nežiūri.

"Mažai turiu" -- atsakau.

"Tai mainykim tabokinėm" -- vėl sako jis. Ir žiūriu -- varto rankose tabokinę, atrodo auksinę, -- tik žvilga, tik blizga... Aš juokais ir sakau: "O kiek norėsi priedo?"

"Tabokos pypkei prisikimšti. Begaliniai noriu rūkyti." Jau tu čia mane prigauti nori, galvoju, bet reikia pabandyti.

"Imk" -- sakau, paduodamas jam savo seną, medinę tabokinę. Velnias ima. Na... Ir sumaino-me. Jis prisikemša pypkę, užsidega ir nueina sa-vo keliu rūkydamas, blizgančiais aulais švytruo-damas, o aš vartau tabokinę tarp rankų, kad ma-tytum, visa auksinė! Ir dar deimantais išsagsty-ta. Jau ir kvailumas, velnio, galvoju sau! Aš da-bar palikau turtingiausias žmogus! Tai bus dova-na Onai! Nustebs visi. Visa parapija kalbės. Tai sakys, Mikas kad trenkė dovaną Onai -- auksinę dėžutę ir dar deimantais išsagstyta! Ne bet kas tokią dovaną įstengs.

Matytum, ponuli, ir širdis man smarkiau-ėmė plakti. Dabar tikrai galiu užėiti pas Oną. O taip jos pasiilgau. Nepasijutau nė pats, kaip išo-kau į batus ir pasileidau keliuku į Onos pirkele.

Nuvykau dar laiku. Keli kaimynai susimetę begirkšnoją girą -- mat šilinių metas. Pasitiko mane pati Ona, tokia lipšni, meili. Prašo už stalo, siūlo gijos. Kur ne, buvau juk ištroškęs. At-sisėdau.

"Tai ką Onai pyrago būsi parnešęs? -- vienas, gal kiek įkaušęs ėmė traukti mane per dantį. O man to tik ir reikėjo.

"O ką ar aš iš kelmo išspirtas?" -- sakau jam ir takšt auksinę dėžutę ant stalo -- žiūrėkit visi!

Staiga kaimynai pradėjo prunksdami juoktis -- kas čia dabar? Aš žvilgt į stalą -- gi arklio pos-naga vietoj auksinės dėžutės. Ir apstulbau. Kaip čia dabar? Capt, capt už kelnų, už švarko kišenių -- tabokinės nėra. O vienas, springdamas iš juo-ko, rodė į tabokinę ir sakė:

-- Ona, žiūrėk, tau pyrago parnešė...

Ona išraudo. "Kvailys!" -- sušvokstė ir, tren-kusi durimis, dingo kamaroje. Visi dar labiau pra-pliupo juokais ir už pilvų griebėsi, rodydami į pos-nagą ant stalo. Aš tik užsidėjau kepurę ir sprukau pro duris, visas užkaitęs. Negi dabar aiškinsies, kaip čia atsitiko? Bet koks tai akibrokštas, ponu-li? Ką man velnias padarė? Tikiu, jis skaniai iš manęs tada pasijuokė. Po to, žinoma, vaikigaliai tą posnagą nešiojo po kaimą, visiems rodė, pasa-kojo, kol patiems nusibodo. Ė, nė kur akis dėti! Ir pikta būdavo. Nuo to laiko nebemačiau Onos ir jai akių nebeįrodžiau. Taip ir pasibaigė.

Tai matai, ponuli, kaip kartais būna.

-- Tai jau nekaip pačiam išėjo, -- atsakiau šyptelėjęs.

-- Nekaip, -- atsakė dėdė, ir vėl sukliurk-sėjo jo pypkę.

O gal manai aš meluoju? -- staiga pakėlęs galvą pažvelgė į mane gudriom, mažom akim, kiek primerkdamas jas.

-- Gal ne... tik kažin, dieduli, kad velnių tur-būt nėra?

-- Kaip nėra? -- atskirto senis, -- juk pats sakei, kad velniai naktimis malūne šoka?

-- Tai tik pasakos...

-- Ne pasakos, ne! Žinoma, jei kas kitas būtų man pasakojęs tikrai ir aš nebūčiau patikėjęs, bet kad man pačiam taip atsitiko, -- tvirtai laikėsi savo dėdė Mikas ir, sutraukęs antakius, pamaži-leido dūmus pro žilus ūsus, vaizduodamas rimtai susimasčiusį, net susirūpinusį.

-- Reikia judintis, kad ir man koks velnias nepastotų kelio alksnyne, -- tariau, pakildamas nuo tilto atramos.

-- Labanaktis.

-- Labanaktis.

Vakaras buvo šiltas, ramus ir jaukus. Griž-damas namo nejučiuom šypsojaisi, prisiminęs, ko-dėl dėdė Mikas liko nevedęs.

Stovykloj pusryčiai skanesni negu pas mamytę...

Vyt. Maželio nuotrauka

FILATELIJOS KAMPELIS

Antanas Bernotas

(12)

JAV išleido žiuos naujus paš-to ženklus:

1. Liepos 4 d. -- 5 c. Erie-kanalo 150 metų sukakčiai paminėti. Piešinys -- baržos priekis kanale.

Erie kanalą kasti buvo pradė-ta siūlyti jau 1783 metais, bet pats kasimo darbas buvo pradėtas tik 1817 m. Liepos 4 d. prie Rome, N.Y., kada New Yorko valstijos gubernatorium buvo išrinktas DeWitt Clinton, kuris pa-žadėjo, kad kasimo darbas bus at-likti New Yorko valstijos lėšo-mis. Kanalas kasti buvo baig-tas 1825 m. Jis prasideda iš Erie ežero prie Buffalo mies-to ir įsijungia į Hudsono upę prie Albany, N.Y. Kanalas yra 363 mylių ilgio, pradžioj buvo 40 pėdų pločio ir 4 pėdų gylis, ir turėjo 84 šliuzus, kurie van-denį pakeldavo iki 689 pėdų aukš-čio. Kanalo iškasimas kainavo virš 7 milijonų dolerių, milži-niška suma anais laikais. 1862 m. ir vėliau kanalas buvo pra-platintas ir pagilintas. Pradžio-je baržas kanale traukdavo ark-liai, kurie kelią iš Buffalo iki Albany padarydavo per pusket-virtos dienos. Dabar, aišku, trau-kia motorlaiviai. Kanalas buvo iškastas tada, kada dar nebuvo geležinkelio, ir turėjo nepapras-tai didelės ekonominės svarbos, surišdamas New Yorką ir vi-są rytinę teritoriją su tada dar mažai apgyventais ir industri-alizuotais vidurvakariais. Vė-liau, kada buvo nutiesti geležin-ikeliai, kanalo reikšmė smuko. Tačiau ir dabar baržos kanalų tebesinaudoja.

2. Liepos 5 d. -- 5 c. pašto ženklas Lions organizacijos 50 metų sukakčiai paminėti. Pie-šinys -- balandis su šakele ir įrašai.

3. Liepos 12 d. -- 5 c. pašto ženklas prancūzų kilmės ameri-kiečių rašytojų, filosofų ir gam-tininkui Henry David Thoreau pa-garbi su jo atvaizdu.

Henry David Thoreau (1817 - 1862) gimė Concord, Mass., kur beveik ir praleido visą savo gy-venimą. Labai mėgo ir tyrė gamtą. Baigęs Harvardo uni-versitetą nekurį laiką moky-tojavo ir vertėsi pripuolamais darbais. Niekad nesiekė jokios karjeros ir pinigų. Buvo suar-

tėjęs su R. W. Emersonu ir ki-tais transcendentalistais ir rašė jų laikraščiu "Dial". Nuo 1845 iki 1947 m. gyveno prie Walden kndros miškuose netoli Con-cord, kur tyrinėjo gamtą ir at-sidavė savo filosofiniams ir as-meniškiems apmąstymams, ve-dė dienoraščius ir užrašus. Savo pažintomis buvo anarchisti-nis romantikas, vienas iš "ci-vilinio nepaklusnumo" valsty-bei pradininkų. Jam gyvam esant buvo išleisti "A week on the Concord and Merrimack ri-vers", "Civil disobedience" ir "Walden, or life in the woods", pastarasis turėjęs nepaprasto pasisekimo ir išverstas į dau-gelį kalbų. Keletas kitų mažes-nės apimties veikalų išleisti po jo mirties. Jo filosofija tur-ėjo įtakos Tolstojui, Yeatsui ir Gandžiui.

ISPANIJA išleido tris p. ženklus su jos žymiais vyrais: Averroes, Maimonides ir An-dres Laguna. Čia dedame 4 pe-zetų p. ženklą su Maimonides.

Mozė Maimonides (žydiškai Moses ben Maimon, 1135-1204) buvo rabinas, gydytojas ir vie-nas žymiausių žydų filosofų ir teologų. Jis gimė Cordoboj, Is panioj, bet nuo 1165 m. gyveno Fostate prie Kairo, Jo šeima, bent išviršiniai, prisitaikė prie mahomedanizmo, o jis pats tapo sultono Saladinio asmenišk-ku gydytoju. Daļ savo veikalų parašė arabiškai, kitus hebra-iškai. Pagrindinis jo veikalas "Svyruojančiųjų vadovas" yra žydų teologinės scholastikos san-trauka bei talmudinės tradicijos sistematizacija. Kiti veikalai -- Mishna ir Torah komentarai, medicinos, matematikos, įsta-tyimų ir teologijos traktatai. Jo filosofija daug kur rėmėsi Aris-toteliu ir turėjo daug įtakos žv. Tomui Akviniečiui bei filosofui Spinozai.

KANADA. 1. Čia dedame nau-jos nuolatinės pašto ženklų se-rijos priešpaskutinį ženklą -- 50 centų vertę, kuriame paro-

PRITRŪKO SPYGLIUOTOS VIELOS...

Vilniaus Valstiečių Laikraštis (liepos 2) pra-nešė tokius du atsitiki-mus, būdingus kólchozi-niame ūkininkavime.

Viename Šiaulių rajo-no kolchoze veislinių te-lyčių bandai nušibodo ga-nytis aptvertame plote. Aptvara kolchoziška, kerdžiui prisnūdus, jau-nos karvutės ją išvertė ir patraukė tiesiai ant geležinkelio pylimo. O čia prekinis traukinys. Suvažinėjo 12 veislinių telyčių ir traukinys vos per plauką išsilaikė ant bėgių.

Po kelių dienų tame pa-čiame ruožepanašiai at-sitiko ties Šeduva. Tik čia ne šiaip kolchoze, o eksperimentiniame ūky-je. Čia irgi nakčiai už-tvarkoje paliktos karvės silpną vielinę tvorelę nu-vertė ir išėjo pasivaikš-čioti geležinkeliu. Ir čia trys žuvo po prekinio traukinio.

Jau pernai buvo skųs-tasi, kad neįmanoma įtai-syti tinkamų užtvartų gal-vijams. Iš ministerijų buvo atsakyta, kad vis dar trūksta spygliuotos vielos... (ELTA)

Viename Vilniaus laik-raštyje taip apibūdintas, matyt, ten gerai pažista-mas prekiavimo būdas:

"Pirkėjas sako parda-vėjai: -- Aš sumokėjau už tris bulkutes, o jūs man suvyniojote tik dvi. -- Trečioji buvo tokia se-na ir apdegusi, kad ją vis-tiek būtumėte išmetu-si"... (E)

GERIAUSIAI PAILSĖSIT PER SAVO ATOSTOGAS
CAPE COD - OSTERVILLE
KURORTE PRIE ATVIRO ATLANTO JŪROS
PLIAŽA — GRAŽIOJE LIETUVIŠKOJE
JANSONŲ VASARVIETĖS VILOJE

AUDRONĖ

87 East Bay Rd., Osterville Cape Cod, Mass. 02655
Tel. (Area 617) 428-8425

- Vila Audronė yra apsupta didelio pušų, beržų ir kt. dekoratyvinių medžių parku. Daug vietos poilsiui ir žaidimams.
- Erdvūs kambariai, rami ir jauki aplinkuma.
- Visai arti šiltos srovės, privatus atviros jūros pliažas (7 min. pėsčiom).
- Geras lietuviškas maistas.

Vila jau atidaryta ir priima svečius vasarajimui. Kreiptis tiesiai į vilą AUDRONĖ — MARIJA JANSONAS
87 East Bay Rd., Osterville, Cape Cod, Mass. 02655.
Tel. (617) 428-8425.

Vila vasarajimui atidaryta iki rugsėjo 15 d.

Visi maloniai kviečiami atvykti į šią gražiausią ir didžiausią Cape Cod žalumynuos paskendusią lietuvišką pajūrio vilą.

VASAROS ATOSTOGAS

kviečiame praleisti CAPE COD'E

MEŠKOJE

CAPE COD žaluma; ATLANTO vanduo šildo-mas Golf'o srovės; SILVER BEACH smėlis; Lietu-viška aplinka ir geras maistas, suteikia puikias są-lugas pavasaroti bei pailsėti.

SPORTO mėgėjams: sail-fish būriuoti, teniso aikštė, ping-pong, krocketas.

Vakare TĖVAMS išvykus prižiūrimi vaikai.

SEZONĄ PRADĖJOME BIRŽELIO 18 D.

MEŠKA

42 BEACH STREET
MONUMENT BEACH
CAPE COD, MASS.

Tel. (617) 759-3251

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• **JULĖ RASTENIENĖ**, adv. Nado Rastenio žmona, iš Baltimorės, atvyko pas savo sergančią motiną Oną Baltrukonienę. Julė, čia gimusi, plačiai žinoma ankstyvosios išeivijos šeimos duktė, išpat jaunų dienų buvo viena darbščiausių tautinės srovės lietuvių. Pirmo pasaulinio karo metu uoliai darbavosi aukų rinkime Lietuvos reikams ir Lietuvos Atstatymo Bendrovės akių pardavime. Buvo gera dainininkė ir vaidintoja. Po karo, iškėjęs už adv. Nado Rastenio, tūlą laiką čia pagyvenus, vėliau išsikėlė į Baltimorę ir ten darbuojasi iki šiol. Čia gyvena jos dvi seserys. Visa Baltrukonių šeima artimi dirviečiai.

• **VYKSTA Į VYČIŲ SEIMĄ**. Dayton, Ohio, rugp. 2 - 7 dienomis įvyks Lietuvos Vyčių organizacijos 54-tas metinis seimas. Tai yra lietuvių katalikų jaunimo organizacija, kurią įsteigė žinomas kun. Fabijonas Kemėšis 1913 metais. Keli Clevelando skyriaus nariai-narės vyksta į seimą.

Į Pas. karo pradžioje Vyčių kuopa buvo didžiausia Clevelando lietuvių organizacija.

• **LOUIS LANE** diriguos Clevelando Vasaros Orkestrui paskutiniuose sezono koncertuose rugp. 4 ir 5 dienomis. Tų koncertų poros programai bus patiekta populiariosios muzikos kūrinių atranka. Dalyvaus solistai Bonnie Mur-

Clevelandietės Dalia Orantaitė, Matilda Stasaitė ir Jūra Gailiūšytė, keliaudamos su LSS ekskursija, aplankė Lietuvių Sodybą netoli Londono. Vidury sėdi inž. J. Nasvytis.

ray ir Jack Russell, asistuojant chorui, Ernest Kardos, Vasaros Orkestro koncertmeisteris pasirodys Kreiserlio "Caprice Viennois", "Liebeslied" ir "Schoen Rosmarie".

Bilietai nuo 1 iki 2,50 dol. gaunami Severance Hall kasoje ir Burrows krautuvėse.

• **PILGRIMŲ KELIONĖ** į Our Lady of Consolation šventovę, kuri yra Carey, Ohio, rengia CTS.

Kelionė įvyks sekmadienį, rugp. 13 iš Public Sq. 7:30 ir 8 val. ryto. Grįžtama iš Carey 4:30 val. p.p.

Bilietai po 4:25 dol., vaikams iki 13 m. 3,25 dol.

• **Apdraudos reikalais** geriausius patarnavimus gaunate kreipdamiesi į **Z. Obelenį** tel. 531-2211.

• **Prieš atnaujinami** savo namų ar automobilių draudimus, palyginkite savo mokesčių paskambindami **V. Giedraičiui** tel. 944-6835.

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

RUGPIČIO 13 D. Amerikos Lietuvių Piliečių Klubu gegužinė St. Joseph Society Parke.

RUGPIČIO 27 D. SLA 136 kuopos gegužinė Visockių sodyboje.

RUGPIČIO 27 D. Sekmadienį 12:00 val. vasaros meto SLA 14 Kuopos narių sueiga.

PARDUODAMAS

NAUJOSIOS PARAPIJOS RAJONE į ŠIAURĘ NUO BLVD.

Gera išlaikytas namas dideliame sklype. Prie pat ežero, naudojantis paplūdimiu ir puikiu vaizdu. 30 pėdų svečių kambarys su balkais lubose, natūralus židiny, Gražus valgomasis. Dengtas porčius. Kilimai ir užuolaidos. 3 didžiuliai miegamieji. Moderniški langai su lauko užuolaidomis, žemi mokesčiai ir daugelis kitų priedų.

Parduoda savininkas
531-1508 (vakarais ir savaitgaliais)
621-4333 (dienomis)

(84-85)

RUGSĖJO 2 ir 3 D. Pasaulio ir Amerikos Lietuvių vydytojų suvažiavimas Clevelande.

RUGSĖJO 9 D. Neringos Tunto sueiga ir laužas.

RUGSĖJO 24 D. 4 val. p.p. sol. Aldonos Stempuženės rečitalis Muzikos Instituto salėje.

RUGSĖJO 30 D. -- Dirvos metinis ballus, Šv. Jurgio parapijos salėje.

SPALIO 1 D. Sekmadienį 12:00 val. SLA 14 Kuopos narių sueiga.

SPALIO 14 D. LTM Čiurlionio ansamblio metinis koncertas - ballus.

SPALIO 21 ir 22 D. Vaidilos teatro pastatymas A. Rūko "Keturi Kėlauninkai".

SPALIO 28 D. Tradicinis "Lithuanian Village" Inc. ballus - koncertas.

LAPKRIČIO 4 D. Korp. Neo-Lithuania metinis ballus.

LAPKRIČIO 11 D. LVS Ramovė rengia Kariuomenės šventės Minėjimą

GRUODŽIO 3 D. Sekmadienį 12:00 val. nepaprasta SLA 14 Kuopos narių sueiga.

1968

SAUSIO 20 D. Šv. Kazimiero lit. mokyklos "Suktinio" tautinių šokių grupė ir Vaidilos Teatras Nauj. parapijos salėje stato 3 veiksmų baletą-vaidinimą.

VASARIO 24 D. Lietuviams Budžiams Remti Valdybos tradicinis vakaras Šv. Jurgio parapijos salėje.

KOVO 10 D. Kaziuko Mugė.

GEGUŽĖS 30 - BIRŽELIO 1 D. Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos suvažiavimas ir ballus.

Buvusioje Stutthof stovykloje, kurioje buvo nacių laikais kalintas mažas būrys lietuvių, lenkai yra įrengę muziejų. Kaune esąs gautas pranešimas, kad muziejaus archyve esą surasta B. Sruogos rankraščių, eilėraščių, rašytų toje stovykloje. (ELTA)

• **MARTYNO JANKAUS** Maž. Lietuvos patriarcho, monografija jau pasirodė pas lietuviškų knygų platintojus.

Veikalą spaudai paruošė Pr. Alšėnas, išleido J. J. Bachunas. Su daugeliu iliustracijų skoningai atspausdino Vilties spaustuvė.

Leidinį galite įsigyti ar užsisakyti paštu per Dirvą, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103.

Kaina — minkštais viršeliais — 3 dol. Kietais (su aplanku) — 4 dol.

Užsakant paštu, prašome pridėti 25 c. pašto išlaidom.

LIETUVOJE

AUGA SOVCHOZŲ SKAIČIUS...

Komunistų partija, už grobusi Lietuvos ūkininkų žemę ir patį ūkininkavimą, darbuojasi pagal dėsni "kam daryti paprastai, jei galima ir komplikuotai". Užsimanusi sudaryti visiems kolchozams "vienodas ekonominio vystymosi sąlygas", sugalvojo įvesti "supirkimo kainų diferenciaciją", tai yra, kur žemė blogesnė, ten mokėti aukštesnes kainas už gaminius. Mintis gražiai atrodo, bet jai įgyvendinti prireikė įkinkyti net elektronines skaičiavimo mašinas. Priešmonė sudėtinga, išlaidinga, o atsilikusių kolchozų sustiprinimo srity rezultatas -- praėjusiais metais jau nebebuvo nei vieno kolchozo, kuriame būtų išmokėta už žmogaus darbo dieną mažiau kaip po rublį... "Pažanga", kokią net minėti turėtų būti gėda, ne tik ja didžiulotis. Ir tai dar klausimas, argi tikrai elektroninių skaičiavimo mašinų pagalba pasiekiama. O gyresis ją liepos 14 d. Vilniaus laikraščiuose paskelbtame pranešime vyriausias Lietuvos žemės ūkio prievaizda -- LKP CK sekretorius R. Songaila.

Naiviems užsienio laikraštiniams ar šiaip turistams kompartijos aiškintojai Lietuvoj visada skuba "paaiškinti", kad žemė iš Lietuvos žemdirbių esanti ne tik neatimta, bet priešingai, "atiduota amžinai naudoti tiems, kurie ją dirba". Kolchozų "nariai" esą kiekvienas savos kolchozo dalies "savininkas", kaip kooperatyvo narys. Bet pastaruoju laiku vis daugiau kolchozų Lietuvoj, lyg kokio paslaptingo burtininko mostelėjimu, ima ir pavirsta sovchozais, o jų "savininkai" -- paprasčiausiai samdiniais.

LKP CK sekretorius R. Songaila liepos 14 d. paskelbtame pranešime papasakojo, kad sovchozų ir kitokių valstybinių ūkių šių metų pradžioj Lietuvoj jau buvo 680. Prieš 10 metų jų buvo mažiau kaip pusantro šimto. Taigi kažin kodėl apie 500 kolchozų tyliai, kažkieno įsakymu, pavirto sovchozais, ir apie 100,000 kolchozų "savininkų" pavirto sovchozų "bernais" (samdiniais).

Klausimas ne dėl to, kas tiems tūkstančiams žmonių blogiau. Klausimas tik kaip ten su tomis "amžino nuosavybiško žemės naudojimo" teisėmis. Ir klausimas, kodėl ta transformacija vyksta taip paslaptinai. "Selkorai" (kaimo korespondentai) kiekvieną pajudėjimą kolchozuose skuba išgarsinti laikraščiuose, bet apie tokius svarbius pasikeitimus tik po metų kitų pasirodo žymės, tikrai statistikoje, ir tai tik anonimiškai, be nurodymo, nei kas, nei kur įvyko. Šio klausimo paaiškinimo dar nebūvo nė viename "agitatoriaus bloknoto" lape... (ELTA)

HELP WANTED MALE

MAINTENANCE MEN

Some experience in machine repair, in electrical maintenance. Fringe benefits. Call personnel department.

631-7500

Equal opportunity employer

(83-84)

THE CLEVELAND PNEUMATIC Tool Co.

3784 E. 78 St.
Cleveland, Ohio
341-1700

A Subsidiary of
PNEUMO-DYNAMICS Corp.

MACHINISTS TO WORK ON AERO SPACE MISSILE and Aircraft Components

KELLER-HYDROTEL

Contouring and profiling Machines

HORIZONTAL BORING MILLS

TURRET LATHES

GAP TURRET LATHES

ENGINE LATHES

MILLING MACHINES

RADIAL DRILLS

NUMERICAL CONTROLLED MACHINES

GAUSITE GERA VALANDINI ATLYGINIMA IR VISUS PRIEDUS.

Interviewing Hours 8:15 A.M. to 5 P.M.

OR CALL
341-1700

for an interview convenient for you.

QUALIFIED SPRAY DRYER OPERATORS

(To work on shifts)

ALSO

CHEMICAL OPERATORS

Good fringe benefits and wage rates.

High School diploma required.

Apply Personnel Manager

I.C.I./Organics/INC.

333 Main Street
Dighton, Mass.
Telephone: 669-2611

(79-85)

Loose pattern molders, experience necessary. Rate of pay determined by production and quality.

SOUTH BEND FOUNDRY

Lafayette at Indiana
South Bend, Ind.

(82-84)

Vairuotojas
laukia!

CTS PILGRIMAGE TOUR
TO CAREY, OHIO
SUNDAY, AUGUST 13

Junkitės prie tūkstančių piligrimų kelionės į Marijos šventovę... Consoler of the Afflicted at Carey, Ohio.

Autobusai išvyksta iš Public Square tarp 7:30 ir 8 val. ryto, vežant puikiai aplinka į šventovę. Paskutinis autobusas išvyksta iš Carey 4:30 p.p.

Suaugusiems \$4.25. Vaikams 12 m. ir mažiau \$3.25. Užsakykite bilietus siunčiant čekį CTS Fun Tours, 1022 Carnegie Ave., Cleveland, Ohio 44115. Bilietus galite įsigyti ir CTS Information Booth, Public Square.

WELCOME ABOARD!

Naturally SUPERIOR SAVINGS

13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.
CLEVELAND

HOME and
REMODELING
LOANS

INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185th St.
KE 1-7770

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• DIRVOS NOVELĖS KONKURSO komisija: Vladas Braziulis, Algis Garlauskas ir Vytautas Gedgaudas šiuo metu baigia skaityti konkursui atsiųstas noveles. Viso buvo gauta 18 novelių.

Komisijos sprendimas bus paskelbtas rugsėjo mėnesį ir laimėjusiam autoriui premija (250 dol.) bus įteikta Dirvos baliuje rugsėjo 30 d. Clevelande.

Premijos mecenatas yra Simas Kašielionis.

REIKALINGI SAVANORIAI AMBASADORIAI

BATUN'o vadovybė formuoja, kad pastaruoju metu tos organizacijos nariai, vykę užsienin, buvo įgalinti visur, kur tik nukeliautų, aplankyti įstaigas, radijo ir televizijos stotis, visur iškeliant Baltijos valstybių klausimą. Rezultatai pasirodė džiuginę.

Sekančiais 1968 metais numatyta siųsti į įvairias valstybes delegacijas apmokant kelionę. Tačiau visą tą veiklą galima sekmingai papildyti tais pabaltiečiais, kurie ir šiaip įvairiais reikalais vyks į užsienius. Tokių "savanorių - ambasadorių" kelionės sutaupytų daug lė-

šų ir duotų teigiamų rezultatų.

BATUN'o vadovybė, kurios pirmininku yra prel. J. Balkūnas, kreipiasi į visus, kurie tik 1968 planuoja vykti užsienin ir prašo atsiliepti nurodant valstybes, į kurias numatoma keliauti.

Dėl registracijos ir reikiamų informacijų prašoma kreiptis šiuo adresu: BATUN, 2789 Schurz Ave., Bronx, N. Y. 10465.

• IŠKILUS BALTIJOS VALSTYBIŲ deponuoto aukso Anglijoje bylai, BATUN'o vadovybė kreipėsi į eilę asmenų, prašant rašyti protesto laiškus Anglijos ambasadoriui prie JTO ir premjerui Wilsonui Londone. Paaškęs, jog iš 1.000 išsiųstų laiškų 541 gavo ambasadorius ir 105 premjeras. Likusieji buvo išsiųsti kitokiems pareigūnams. Iš tautybių 665 laiškus parašė latviai, 122 estai ir 46 lietuviai. Organizacijomis pasiskirstyta sekančiai: 63 laiškus parašė latvių, 29 estų ir 17 lietuvių.

• PAKEISTA "LAISVOSIOS LIETUVOS" redakcinė kolegija. S. Kaušienė, V. Kačinskis ir

DUOKIT ŽINIŲ APIE LIETUVIŲ NAIKINIMĄ

Vyriausiam Lietuvos Išlaisvinimo Komitetui pasiūlius, Lietuvos Tyrimo Institutas sutiko rinkti ir skelbti martirologinę medžiagą apie Lietuvos gyventojų žudymą, kankinimą, kalinimą Sovietų Rusijos ir Nacių Vokietijos okupacijos metu.

Jau yra sukaupta apšči medžiagos, tačiau, kaip apskaičiuojama, abu okupantai yra išnaikinę apie 700 tūkstančių Lietuvos gyventojų. Todėl norima surinkti kiek galint daugiau dokumentuotos medžiagos iš dar gyvų liudininkų ir kitų šaltinių.

Lietuvos Tyrimo Instituto, pasiėmęs medžiagos rinkimo darbą, šį uždavinį galės tinkamai atlikti tik tada, kai

P. Lukoševičiui iš red. kolegijos pasitraukus, jų vieton pakviesti J. Virbalis, V. Misiulis, S. Jakubickas, K. Tautkus ir inž. A. Rimas.

• LIETUVOS VYČIAI renka savo 54 iš eilės konvencijai rugp. 3,4,5 ir 6 dienomis Daytone, Sheraton-Dayton Hotel patalpose.

Konvencijos šeimininku yra Vyčių 96 (Daytono) kuopos vadovybė. Kun. Titas Narbutas -- konvencijos dvasios vadas, Mary Lucas -- pirmininkė.

WORCESTER

IŠKELIAVO AMŽINYBĖN

Liepos 12 d. Worcesterio mirė Janina Vaitkevičiūtė, sulaukusi 41 metų.

Janina Vaitkevičiūtė gimė Kėdainių aps. Survilkiškių val. Pakruostės kaime. 1941 metais birželio mėn. buvo išvežti jos tėvai į Sibirą, kai ji tuo metu mokėsi Kėdainių gimnazijoje. 1944 m. vėl artinantis rusams, Janina su artimaisiais pasitraukė į Vokietiją. Gyveno Erlangenio lietuvių tremtinių stovykloje. 1949 metais Matiukaitienės atkviesta atvyko į Worcesterį. Būdama jauna ir energinga, įsijungė į Lietuvių Meno Mėgėjų Ratelį. Energingai dirbo Maironio Parko valdyboje, Putnamo seselių rėmėjų būrelyje ir giedojo šv. Kazimieroparapijos bažnytiname chore. Būdama malonaus būdo, su visais gerai sugyveno ir visų buvo mylima.

Liepos 15 d., po iškilmingų pamaldų šv. Kazimiero bažnyčioje, buvo palydėta į šv. Jono kapines. Kapinėse su velione jautriai atsisveikino Maironio Parko pirmininkas Kazys Adomavičius.

Janinos asmenyje Worcesterio lietuvių visuomenė neteko energingos ir darbščios lietuvybei bitutės. P. Židžiūno iniciatyva draugai ir artimieji Janinos vardui įamžinti sudėjo 250 dol. Lietuvių Fondui (v)

mūsų visuomenė aktyviai prie šio darbo prisidės. Todėl Lietuvos Tyrimo Institutas kviečia visus į talką ir prašo jam siųsti tokių žinių:

1) apie atskirų asmenų suėmimus, kankinimus, kalinimus, nužudymus, išvežimus iš Lietuvos, duodant -- kas yra žinoma -- vardus, pavardes, tėvų vardus, amžių, gimimo vietą, suėmimo ar nužudymo laiką ir vietą, kas suėmė, kalinimo bei išstrėmimo vietą ir koks jo likimas.

2) apie masinius žmonių suėmimus, išžudymus, išstrėmimus, kada ir kur tai įvyko, kiek žmonių buvo paliesta, kas tai vykdė (Pvz., Priečiupis, Pravieniškės, Rainiai ir pn.);

3) apie partizaninių kovų metu vienaip ar kitaip žuvusius, išstrėmtus, kankintus, kalintus, apietolimesnį gyvųjų likimą: Žinios reikalingos nuo okupacijos pradžios, t.y. nuo 1940 metų birželio 15 d. ligi dabar.

Žinių ar išties sąrašų sudarytojas duoda savo vardą, pavardę ir adresą. Žinių suteikėjui pagėdaujant, jo pavardė nebus skelbiama.

Žinias ir kitą korespondenciją prašome siųsti šiuo adresu: Lithuanian Research Institute, 29 West 57 St., Fl. 10, New York, N.Y. 10019.

Lietuvos Tyrimo Instituto Taryba: J. Puzinas -- pirmininkas, J. Audėnas ir M. Gelžinis -- vicepirmininkai, Z. Raulinaitis -- sekretorius, A. Budreckis -- išdininkas.

CHICAGO

* LIETUVIŲ INFORMACIJOS CENTRO nariai buvo nuvykę liepos 26 d. į CBS, WBBM-TV studijų būstinę. Paul Cahill, CBS bendruomeninių reikalų direktorius, asmeniškai apvedžiojo ir aprodė Tėv. G. Saba-

Po koncerto Kalifornijoje, sol. Aldonai Stempužienė ir komp. D. Lapinskui buvo suruoštas priėmimas pas p. Lemberčius, Nuotraukoje dalis svečių. Iš kairės: B. Raila, sol. S. Klimaitė-Pautienė, sol. A. Stempužienė, komp. D. Lapinskas, D. Railienė, Stovi: komp. G. Gudauskienė, Milton Stark ir p. Lembertai.

taičiui, R. Domarkaitėi, O. Vosyliūtei, L. Poskočimaitėi ir A. Šlutei visas patalpas ir supažindino su stoties veikimu.

Pasikalbėjime Cahill supažindino su žinių teikimo procedūra ir paaiškino galimybes panaudoti CBS televiziją lietuviškų reikalų perteikimui amerikiečių visuomenei. Patarė kokias programas lietuviams būtų labiausiai priimančios ir su kuriais asmenimis tokiu atveju reiktų susižinoti. Jis taip pat paaiškino ir nurodė, kaip lietuviams būtų galima pasinaudoti jų "Public Service Announcement" pasitarnavimu, kur pati stotis nemokamai reklamuoja įdomius visuo-

menėi įvykius. Tartasi apie pagaminimą filmo iš lietuviškų kultūrinių įvykių, kurio rodymui pati CBS stotis duotų laiko. Yra net kelios programos, kurios tokiu filmu domėtųsi. Tokios programos paruošimas yra įmanomas, jeigu lietuviai, subūrę savo jaunus talentus, sugebėtų tokią programą žinoviškai paruošti.

Lietuviams yra daug galimybių, tik jas reikia atpažinti ir išnaudoti.

REGINA JASIŪNAITĖ gabi Pan American World Airways stovė, išsikūrusi Floridoje, skraido į P. Ameriką tos lėktuvų b-vės oro susiekimo linija.

Regina baigė tarptautinę stovėdžių kolegiją Miami, Floridoje. Prieš tai studijavo Illinois Universitete ir yra baigusi Traphagen Madų mokyklą New Yorke. Šalia lietuvių, gerai vartoja anglų ir ispanų kalbas.

Gimusi Vokietijoje, Regina gyveno Australijoje ir P. Pacifikos kraštuose. Tėvams išsikūrus prie Chicagos, Evanstone, ji baigė to miesto gimnaziją.

Studijų metu Illinois Universitete, kur pasižymėjo mokslo pažanga ir priklausė "deans list", kartu aktyviai reikėsi ir Korp! Neo-Lithuania eilėse.

NEW YORK

DARIAUS IR GIRĖNO ŽYGIO MINĖJIMAS

Jau 34 metai nuo mūsų didvyrių lakūnų Dariaus ir Girėno skridimo į Lietuvą. Šiai sukačiai paminėti iškilmės įvyko šeštadienį, liepos 15 d., 3 val. p.p. prie Dariaus ir Girėno paminklo, Lithuanica Square, Union Ave. ir So. 2nd St., Brooklyn.

Minėjimui vadovavo Dariaus ir Girėno Paminklo Pastatymo Komiteto pirmininkas Jonas Šaltis.

Už žuvusius mūsų lakūnus maldą skaitė kunigas Juozas Čekavičius, Amerikos ir Lietuvos himnus giedojo Louise Senken. Kalbėjo prof. B. Nemickas; adv. St. Briedis, Jr.; K. Mikužiūtė, Ona Petrašienė, D. Klina, Jurgis Juodis, G. Yanula, muz. A. Kačauskas, Bržank lenkų vardu ir Helen Kulber. Užbaigoje kalbėjo Bronė Spudienė.

Vėliau šie A. Koncė ir A. Kundrotas. Kuklių gėlių prisūntę Moterų Vienybė, Bronė Spudienė ir Paminklo Pastatymo Komitetas.

Barbra Zajkaitė ir Albertas Zupkus, susituokę Brooklyne, Conn. Vyt. Maželio nuotrauka

GUSTAVUI RYDELIUI

mirus, jo sūnų Edvardą, šeimą ir artimuosius nuoširdžiai užjaučia

R. ir J. Čiuberčiai

Putnamo seselių mergaičių stovykloje "Lakštingalų" būrelis... Ged. Naujokaičio nuotrauka